

Problematika kyberšikany u dětí na základní škole v Novém Jičíně

Bc. Roman Šrámek

Diplomová práce
2014-2015

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií
Ústav pedagogických věd
akademický rok: 2014/2015

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Roman Šrámek**
Osobní číslo: **H120118**
Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Sociální pedagogika**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Problematika kyberšikany u dětí na základní škole
v Novém Jičíně**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek vztahujících se ke kyberšikaně, kyberbullyingu a kyberphishingu.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníku.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

MARTÍNEK, Zdeněk. Agresivita a kriminalita školní mládeže. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2310-5.

HULANOVÁ, Lenka. Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality. Praha: Triton, 2012. ISBN 978-80-7387-545-9.

VÁGNEROVÁ, Kateřina a kol. Minimalizace šikany: praktické rady pro rodiče. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-611-7.

ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. Jak na šikanu. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-802-4729-916.

HENDL, Jan. Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metalýza dat. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-123-9.

KOWALSKI, Robin M., LIMBER, Susan P., AGATSON, Patricia W. Cyber bullying: bullying in the digital age. USA: Blackwell, 2008. ISBN 978-1-4051-5992-0.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Eva Machů, Ph.D.**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **23. ledna 2015**

Termín odevzdání diplomové práce: **17. dubna 2015**

Ve Zlíně dne 23. ledna 2015

doc. Ing. Anežka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně .....13.4.2015.....

....

1) Zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlázení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.

(3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.

3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

(2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.

(3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce je zaměřena na osobní zkušenost s kyberšikanou žáků ve vybraných sedmých a osmých třídách základních škol v Novém Jičíně. Všude přítomný internet v dnešní společnosti nabízí mnoho možností pro dnešní žáky základních škol. Bohužel s těmito stále se rozvíjejícími technologiemi se také zvyšuje riziko neúspěšného využití těchto technologií a vzniká velký prostor pro kyberšikanu. Internet i mobilní telefony s připojením na internet jsou běžnou součástí života a žáci často netuší, jaké nebezpečí jim hrozí. Kyberšikana je v současné době velice aktuální problém, který se snaží společnost nějakým způsobem řešit. V teoretické části této práce je vysvětlen rozdíl mezi šikanou a kyberšikanou, vysvětlena prevence kyberšikany, práce Policie ČR a organizací zabývajících se touto problematikou. V praktické části bylo provedeno dotazníkové šetření na dvou základních školách v Novém Jičíně. Cílem bylo především zjistit, jak žáci vnímají kyberšikanu a zda by se jí dokázali ubránit.

Klíčová slova: Šikana, kyberšikana, oběť, agresor, internet, prevence, informační technologie.

ABSTRACT

This thesis is based on personal experience with cyberbullying of students in selected seventh and eighth grades of primary schools in Nový Jičín. The ubiquitous internet in today's society offers many options for today's primary school students. Unfortunately, these constantly evolving technologies also increase the risk of incorrect use of these technologies and there is plenty of room for cyberbullying. Internet and mobile phones with Internet access are a normal part of life and students are often unaware of the dangers they face. Cyberbullying is currently a very topical problem that our community is trying to somehow solve. In the theoretical part of this work the difference between bullying and cyberbullying is explained, the prevention of cyberbullying is explained, as well as how the work of the Czech Republic Police and other organizations are dealing with this problem. In the practical part, a questionnaire survey was conducted at two primary schools in Nový Jičín. The aim was to find out how students perceive cyberbullying and whether it would be able to resist.

Keywords: Bullying, cyberbullying, victim, aggressor, internet, prevention, information technology.

Tímto velice děkuji vedoucí práce Mgr. Evě Machů, Ph.D. za její upřímné rady, zajímavé podněty při zpracování této diplomové práce.

Děkuji učitelům škol i všem, kteří se zúčastnili výzkumné části diplomové práce, bez jejichž ochoty by realizace nemohla být uskutečněna.

Poděkování mé rodině za podporu během studia.

V Novém Jičíně dne 15. 4. 2015

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Obsah

ÚVOD	10
I. TEORETICKÁ ČÁST.....	12
1 CO JE TO ŠIKANA	13
1.1 Oběť a útočník	14
2 CO JE TO KYBERŠIKANA	17
2.1 Rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou.....	18
2.2 Právní kvalifikace projevů kyberšikany.....	18
2.3 Znaky kyberšikany	19
2.4 Způsoby kyberšikany	20
2.5 Prostředky kyberšikany	21
3 PREVENCE KYBERŠIKANY.....	23
3.1 Škola a prevence kyberšikany	23
3.2 Učitelé a prevence kyberšikany	26
3.3 Rodiče a prevence kyberšikany	28
3.4 Preventivní informační skupina PČR Nový Jičín a kyberšikana.....	31
3.4.1 Poldík Webík	33
3.4.2 Fotokomiks o kyberšikaně	33
3.5 Organizace zabývající se prevencí kyberšikany	35
3.5.1 E-bezpečí	35
3.5.2 POMOC ONLINE (Internet Helpline)	37
3.5.3 Národní centrum bezpečnějšího internetu (Safer internet).....	38
3.5.4 Bezpečný internet.....	39
4 STATISTIKY KYBERŠIKANY	41

II.	PRAKTICKÁ ČÁST	44
5	PROJEKT VÝZKUMU	45
5.1	Cíl výzkumu.....	45
5.2	Výzkumné otázky a stanovení hypotéz	45
5.3	Charakteristika proměnných.....	46
5.4	Zkoumaný soubor	46
5.5	Metody výzkumu.....	47
5.6	Způsob zpracování dat	48
6	VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU A ANALÝZA VÝZKUMU	49
6.1	Vyhodnocení dotazníku	49
6.2	Ověření hypotéz	69
6.3	Závěry výzkumu	77
7	ZÁVĚR	78
8	SEZNAM LITERATURY	79
9	SEZNAM OBRÁZKŮ	83
10	SEZNAM TABULEK.....	84
11	SEZNAM GRAFŮ	86
12	SEZNAM PŘÍLOH.....	87

ÚVOD

Jako téma své diplomové práce jsem si vybral kyberšikanu dětí na základní škole v Novém Jičíně. Toto téma jsem zvolil hlavně proto, že pracuji jako policista na OO PČR Nový Jičín a s tímto poměrně novým problémem se setkávám stále častěji při své práci. Již ve své bakalářské práci jsem se v praktické části věnoval počítačové kriminalitě a v rámci této práce jsem provedl dotazníkové šetření mezi žáky základních škol ve městě Nový Jičín.

Chtěl bych navázat na tuto bakalářskou práci a zaměřit se na problém kyberšikany dnešních žáků základních škol v Novém Jičíně, ve městě, kde jsem se narodil a se svou rodinou žiji.

Cílem mé diplomové práce je popsat problém kyberšikany, jako sociálně patologického jevu včetně její prevence a povědomí o ní u žáků sedmých a osmých tříd na základní škole v Novém Jičíně.

Kyberšikana je ve světě dětí a mládeže stále více se rozšiřující s rozvíjejícími se technologiemi. Internet a převážně sociální sítě jsou dnes hlavním nástrojem komunikace, a právě děti a mladí lidé jsou „relativně ohroženou“ skupinou s možností se stát obětí či pachatelem trestného činu v souvislosti s počítačovou kriminalitou.

Práci rozdělím na část teoretickou a část praktickou.

V teoretické části své diplomové práce ne budu nejprve věnovat definováním pojmů spojených s kyberšikanou. V souvislosti s těmito pojmy také institucím, zabývajících se problematikou a hlavně prevencí této nové kriminality. Dostupnost internetu se neustále zvyšuje a je možné se připojit na sociální síť nejen z počítače, ale i např. z mobilního telefonu. Tato technologie se stala nedílnou součástí většiny lidí a spousta z nich si život bez připojení na internet vůbec nedokáže představit. Žáci základních škol většinou už vlastní svůj mobilní telefon s internetem, ke své práci ve škole i doma používají počítač, který jim umožňuje i ulehčuje přípravu ve vzdělání. Tímto však vzniká veliký prostor pro zneužití dat a také kyberšikanu.

V praktické části pojmu formou kvantitativního výzkumu, dotazníku. Tyto dotazníky budou vytvořeny na téma kyberšikana a budou určeny pro žáky základní škol v Novém Jičíně. Následně tento dotazník vyhodnotím a výsledky zobrazím prostřednictvím tabulek a grafů. Pro výzkum si stanovím hypotézy, které následně vyhodnotím pomocí testovaného kritéria χ^2 -KVADRÁT pro kontingenční tabulku. V závěrečné části diplomové práce jsou shrnuty výsledky výzkumu a popsána doporučení pro praxi.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CO JE TO ŠIKANA

Je důležité definovat, co vůbec znamená šikana. Za šikanu bývá často označeno to, co šikanou není, a to, co šikanou je, se přehledně. Rozlišujeme dva základní termíny, a to šikana a teasing. Za teasing je označováno chování, které jen šikanu připomíná. Jde například o nevinné škádlení mezi dětmi, když chlapci provokují děvčata proto, že se jim líbí apod.

„Francouzský pojem “chicane” znamená malicherný spor, z něhož se postupem času stává systematické trýznění. Šikanování je tedy druhem týrání, které posiluje pocit moci nad obětí. Školní dítě může být vystaveno šikanování ze strany svých vrstevníků i po dobu několika let. Oběť bývá silnějším jedincem nebo skupinou donucena pod hrozbou násilí k jednání, které ji ponižuje nebo jinak traumatizuje. Tam, kde k šikanování dochází, je demoralizována celá skupina dětí. Přihlížením a nečinností k ubližování bezbranným jedincům se učí tolerovat bezpráví, které má často charakter trestné činnosti.“¹

„Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy definuje šikanu takto: Šikanování je jakékoliv chování, jehož záměrem je ublížit jedinci, ohrozit nebo zastrašovat jiného žáka, případně skupinu žáků. Je to cílené a obvykle opakované užití násilí jedincem nebo skupinou vůči jedinci či skupině žáků, kteří se neumí nebo z nejrůznějších důvodů nemohou bránit. Zahrnuje jak fyzické útoky v podobě bití, vydírání, loupeží, poškozování věcí druhé osobě, tak i útoky slovní v podobě nadávek, pomluv, vyhrožování či ponižování. Může mít i formu sexuálního obtěžování a zneužívání. Šikana se projevuje i v nepřímé podobě jako nápadné přehlížení a ignorování žáka či žáků třídní nebo jinou skupinou spolužáků.“²

Šikana je v dnešní době velmi užívaným slovem v různých sférách a oblastech života.

Týká se lidí jakéhokoli pohlaví, věku, dětí jak dospívajících, tak kupodivu dospělých, rasy, vyznání, sociální třídy, vzhledu, vzdělání, povolání, inteligence, vlastností.

---

¹ Záchranný kruh. *Co je šikana?* www.zachranny-kruh.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné z: http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html

² Pražské centrum primární prevence. *Agrese a šikana*. www.prevence-praha.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=1>

Spousta lidí se domnívá, že se šikana týká pouze menších dětí a jejich vrstevníků, avšak opak je pravdou. Závažnější šikany se stávají na pracovištích a nebo na vysokých školách. Málo kdy lze tvrdit, že vzdělaný člověk je v tomto ohledu inteligentnější, než člověk se základním vzděláním. Mnohdy se i vědci pozastavují nad tím, jak jedinec s mnoha tituly a odbornými znalostmi může utlačovat jiného kolegu, případně žáka kvůli jeho orientaci nebo rasové odlišnosti. Šikana se vyskytuje všude kolem nás v daleko větším množství, než si vůbec kdo dovede představit...³

Druhy šikany:

1. „Fyzická agrese - agresor používá k šikanování oběti fyzické násilí, popřípadě předměty, kterými učiní útok důraznějším (baseballová pálka, batoh apod.).
2. Slovní agrese a zastrašování - agresor oběti vyhrožuje fyzickým útokem, zastrašuje, nadává jí, vysmívá se nebo jí zastrašuje.
3. Krádeže, ničení a manipulace s věcmi - agresor oběti ničí a odcizuje věci nebo si věci půjčuje a vrací je znehodnocené (zejména tužky, celý penál a jiné školní pomůcky).
4. Násilné a manipulativní příkazy - agresor nutí oběť k různým nepříjemným činnostem a úkolům (např. psát za někoho domácí úkoly, nosit a odevzdávat svačinu či kapesné).“⁴

1.1 Oběť a útočník

„Útočníky se stávají nejčastěji chlapci, kteří vyrůstají v chladném a odmítavém rodinném prostředí. Rodiče akceptují násilí jako řešení nejrůznějších problémů, tolerují je svým dětem a sami je často tvrdě trestají. Násilník bývá tělesně zdatný, agresivní k vrstevníkům, verbálně i k učitelům. Může být temperamentní, sebevědomý, bystrý, ale i méně nadaný, všeobecně oblíbený a také vynalézavě krutý.

Obětí šikanování se zpravidla stává dítě, které nemělo možnost naučit se obranným postojům, jinak řečeno zdravé agresivitě. Bývá plaché, úzkostné, pasivní, někdy i tělesně

---

³ Vyléčit.cz – magazín o zdraví. Šikana – jak se projevuje a druhy šikany. www.vylecit.cz [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.vylecit.cz/1310/sikana-jak-se-projevuje-a-druhy-sikany/>

⁴ Policie ČR. Šikana: Rodiče pozor! Šikana mezi dětmi je skryté nebezpečí! www.policie.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>

slabší nebo neobratné. Jeho pasivita provokuje často násilníky, kteří “testují” co všechno si bezmocná oběť nechá líbit.

Při určování aktérů šikany se objevují tři druhy účastníků, a to – oběť, agresor a přihlízející. Název oběť a agresor mohou svádět k představě, že ze své osobnosti či vzhledu se oběťmi stávají slabí jedinci, kdežto jiné silnější jedince by bylo možné vidět jako agresory. Jak již bylo uvedeno, to, co mám vliv na to, zda dochází k šikaně nebo ne, jsou disfunkční vztahy v dané skupině či kolektivu. A tento vliv výrazně předčí osobnostní charakteristiky nebo vzhledové zvláštnosti.⁵

Typy útočníků šikany

1. typ - hrubý, primitivní, impulsivní, se silným energetickým přetlakem, kázeňskými problémy - narušeným vztahem k autoritě, někdy zapojený do gangů páchajících trestnou činností. Jedná se o vnější formu šikanování. Šikanuje masivně, tvrdě a nelítostně, vyžaduje absolutní poslušnost, používá šikanování cíleně k zastrašování ostatních. Specifika rodinné výchovy - častý výskyt agrese a brutality rodičů. Jakoby agresori násilí vraceli nebo ho napodobovali.
2. typ - velmi slušný, kultivovaný, narcisticky šlechtěný, sevřený, zvýšeně úzkostný, někdy i se sadistickými tendencemi v sexuálním smyslu. Jedná se o vnější formu šikanování. Násilí a mučení je cílené a rafinované, děje se spíše ve skrytu, bez přítomnosti svědků. Specifika rodinné výchovy časté uplatňování důsledného a náročného přístupu, někdy až vojenského drilu bez lásky.
3. typ - “srandista”, optimistický, dobrodružný, se značnou sebedůvěrou, výmluvný, nezřídka oblíbený a vlivný. Jde opět o vnější formu šikanování. Šikanuje pro pobavení sebe i ostatních, patrná snaha vypíchnout “humorné” a “zábavné” stránky. Specifika rodinné výchovy - pouze v obecnější rovině je přítomna citová subdeprivace a absence duchovních a mravních hodnot v rodině.⁶

---

⁵ ŠEVČÍKOVÁ, Anna a kolektiv. 2014. *Děti a dospívající online – vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada. s. 184, ISBN 978-80-247-5010-1

⁶ Pražské centrum primární prevence. *Agrese a šikana – osobnost agresora*. www.prevence-praha.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=4>

Oběti šikany

„V případě oběti šikany se dají vysledovat určité rysy v chování a jednání těchto obětí, které agresori umí velmi dobře vycítit a zcela efektivně využít pro své cíle:

- fyzická odlišnost (děti tělesně slabé, handicapované, obézní, děti s jinou barvou pleti...)
- socio-ekonomická odlišnost (děti ze sociálně slabých rodin, které si nemohou dovolit koupit věci, které mají ostatní, nemohou trávit volný čas jako vrstevníci, nemohou se značkově oblékat..)
- psychická odlišnost (viditelná bojácnost, nízká sebedůvěra, sebekritičnost, přecitlivělost, ale také různá míra inteligence - jak výrazně snížená, tak i vysoce nadprůměrná).⁷

---

⁷ Pražské centrum primární prevence. *Agrese a šikana – osobnost oběti*. www.prevence-praha.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=4>

2 CO JE TO KYBERŠIKANA

„Jedná se o specifický druh šikany. Na rozdíl od klasické šikany tváří v tvář, nabízí kyberšikana agresorům nejenom jiné nástroje ubližování, ale specifika virtuální reality obměňují charakter celého procesu šikanování, včetně rolí agresora a oběti.“⁸

„Klasická“ šikana bývá charakterizována jako určité fyzické nebo psychické ponižování „slabších“, jedinců „silnějšími“. Jedná se o agresivní chování s cílem získat nad týranou osobou pocit převahy, moci a získat tak určité výhody. Ačkoli mnoho učitelů a ředitelů nyní uznávají problém šikany, málo si uvědomují, že studenti jsou obtěžováni prostřednictvím elektronických komunikačních prostředků. Kyberšikana je většinou považována za nový typ šikany, od níž se výrazně odlišuje. Kyberšikana je definována jako úmyslné, opakující se a nepřátelské chování, jehož cílem je ublížit oběti za použití informačních a komunikačních technologií.“⁹

Jako projev kyberšikany mezi dětmi patří například zveřejňování pomluv o oběti na internetu, zveřejňování choulostivých informací z jejího soukromí včetně obrázků, které jsou v současné době lehce získatelné mobilním telefonem. Obrázky pak mohou být upraveny tak, aby oběť co nejvíce zostudily. Oběť je tedy vždy známá, ale chybí zde typický znak šikany, a to osobní vztah mezi obětí a agresorem. Při kyberšikaně může útočník zůstat skrytý.¹⁰

“Kyberšikana se odehrává na Internetu (např. prostřednictvím e-mailů, chatovacích aplikací jako je ICQ, v sociálních sítích, na videích umístěných na internetových portálech)

---

⁸ Proti šikaně. *Šikana a kyberšikana*. www.proti-sikane.saferinternet.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://proti-sikane.saferinternet.cz/sikana-a-kybersikana>

⁹ Kyberšikana. *O kyberšikaně*. www.kyber-sikana.eu. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.kyber-sikana.eu/o-kybersikane/>

¹⁰ ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. 2010. *Jak na šikanu*. Vyd. 1. Praha: Grada. s.155. Pro rodiče. ISBN 978-802-4729-916.

ČERNÁ, A., L. DĚDKOVÁ, H. MACHÁČKOVÁ, A. ŠEVČÍKOVÁ a D. ŠMAHEL. 2013. *Kyberšikana průvodce novým fenoménem*. PRAHA: Grada, ISBN 978-80-247-4577-0

nebo prostřednictvím mobilního telefonu (např. SMS zprávami nebo nepříjemnými telefonáty).”¹¹

2.1 Rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou

Tabulka 1: Rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou

Kyberšikana	Šikana
Anonymní útočník	Konkrétní útočníci
Útočník má mnoho identit	Útočník se nemění
Počítačové znalosti	Fyzická síla
Publikum – přístup může mít každý (webové stránky, blogy atd.)	Omezený počet účastníků
Těžko rozpoznatelná	Náznaky (roztrhané oblečení, modřiny...)

Zdroj: <http://www.kybersikana.eu/search/label/Co%20je%20to%20kyber%C5%A1ikana%3F>

2.2 Právní kvalifikace projevů kyberšikany

Právní následky kyberšikany a šikany lze nalézt v řadě právních předpisů. Za kyberšikanou mohou být skryty tyto trestné činy:

- vydírání - § 175
- šíření pornografie - § 191
- výroba a jiné nakládání s dětskou pornografií - § 192
- zneužití dítěte k výrobě pornografie - § 193
- svádění - § 202
- šíření toxikomanie - § 287
- násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci - § 352
- nebezpečné vyhrožování - § 353
- nebezpečné pronásledování - § 354
- hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob - § 355

---

¹¹ Safer internet.cz Jak zvládnout kyberšikanu. *Kyberšikana – jak ji zvládnout*. Národní centrum bezpečnějšího internetu, Pavel Vichtera 2005-2009. www.4zsodar.cz [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné z: www.4zsodar.cz/projekt/storage/File/kybesikana.pdf

- podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod - § 356 ¹²

2.3 Znaky kyberšikany

“Kyberšikanu většinou páchají lidé z okolí oběti: ze školy, ze čtvrti, ze stejné vesnice nebo např. etnické komunity. Případy kyberšikany mezi zcela neznámými lidmi nejsou příliš časté.

Naopak u tzv. kybergroomingu, úmyslného navazování sexuálních kontaktů s nezletilými po Internetu, jsou pachatelé většinou cizí starší muži. Jde o časově neomezený zásah do soukromí. Kyberšikana nekončí po škole nebo po práci. Pachatelé kyberšikany mohou útočit kdykoliv přes Internet nebo prostřednictvím mobilu, a tak je oběť pronásledovaná i doma 24 hodin 7 dní v týdnu. Publikum je nesmírně široké a obsah se šíří velmi rychle. Proto bývá rozsah kyberšikany mnohem větší než u „přímé“ šikany. Obsah, na který se už dávno zapomnělo, se může kdykoliv znovu objevit na veřejnosti a pro oběť je tak i po letech mnohem obtížnější celou nepříjemnou záležitost překonat.” Pachatelé kyberšikany mohou útočit anonymně. Oběť často neví, kdo na ni vlastně útočí a žije proto ve strachu a nejistotě. „Kyberpachatel“ se oběti přímo neukáže, a to mu dává (i když mylný) pocit bezpečí a často i velkou vytrvalost.

Ke kybernetické šikaně může docházet jak mezi vrstevníky (např. mezi kamarády nebo spolužáky) tak mezi rozdílnými generacemi (např. mezi žáky a učiteli). Věk nebo vzhled přitom nehrají žádnou roli. Pachatel kyberšikany si totiž může vybudovat novou elektronickou identitu, která se ale často velmi liší od té skutečné. Některé případy kyberšikany jsou neúmyslné. Stává se, že se někdo stane pachatelem kyberšikany neúmyslně: nedomyslí důsledky svého jednání, unáhleně zveřejní fotky, urazí někoho nebo si neuvědomí, co může pro druhého znamenat nemístný vtíp. Protože pachatel takových

---

¹² Prevence kyberšikany. *Právní kvalifikace projevů kyberšikany*, www.kybersikana.eu. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.kybersikana.eu/2011/02/pravni-kvalifikace-projevu-kybersikany.html>

PROCHÁZKA, Roman a spol. 2014. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada. s. 123, ISBN 978-80-247-4451-3

činů nevidí reakci oběti, často ani nezjistí, co svými zraňujícími slovy nebo fotkami způsobil.”¹³

2.4 Způsoby kyberšikany

Kyberšikana se v České republice vyskytuje mezi dospělými i dětmi v různých formách. Nancy Willard identifikovala sedm odlišných kategorií vztahující se ke kyberšikaně dětí nebo dospělých.

1. Ohnivá on-line válka (flaming) – jde o zasílání zlostných a vulgárních zpráv on-line partnerům s cílem vyprovokovat hádky.
2. On-line obtěžování (On-line harrasment) – opakované zasílání nechutných útočných zpráv oběti prostřednictvím emailu či jiných on-line komunikačních prostředků.
3. Kyberpronásledování – kyberstolking – on-line obtěžování, které zahrnuje hrozbu fyzického násilí a nadměrné zastrašování oběti.
4. Očerňování, zostuzení – (Denigration) – on-line odesílání zesměšňujících a nepravdivých zpráv o oběti jinými uživateli nebo vyvěšování takovýchto informací on-line.
5. Přetvářka – vydávání se za někoho jiného (Impersonation) – agresor se vydává za někoho jiného a zasílá škodlivý materiál jiným osobám, s cílem očernit oběť.
6. Odhalování intimností (Outing) – zveřejňování a zasílání soukromých a intimních informací o oběti jiným osobám, patří sem preposílání soukromých zpráv a fotek.
7. Vyloučení (Exclusion) – hrubé vyloučení oběti z on-line skupiny.

K těmto sedmi způsobům kyberšikany lze připojit také tzv. zdařilé, spokojené fackování (happy slapping), což je relativně nová forma kyberšikany, která začala ve vestibulech metra v Anglii. Skupina mladých lidí nečekaně někomu dá pohlavek, u toho celý incident natáčí na mobil a umístí na internet.

---

¹³ Safer internet.cz Jak zvládnout kyberšikanu. *Kyberšikana – jak ji zvládnout*. Národní centrum bezpečnějšího internetu, Pavel Vichtera 2005-2009. www.4zsodar.cz [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné z: www.4zsodar.cz/projekt/storage/File/kybesikana.pdf

Postupem času se ale útoky staly až příliš násilnými a dokonce skončili i smrtí. Proto řada států začala pracovat na legislativních opatření v rámci kyberšikany.¹⁴

2.5 Prostředky kyberšikany

Jak již bylo zmíněno, ke kyberšikaně dochází prostřednictvím komunikačních technologií. Mezi prostředky používané ke kyberšikaně patří:

- Webové stránky – je velmi snadné agresorem vytvořit vlastní webovou stránku, kde může například umísťovat citlivé nebo upravené fotografie oběti, uvést kontaktní údaje a tuto webovou stránku dále šířit.
- Sociální sítě – v současné době zažívají sociální sítě (Facebook, MySpace, Lide.cz aj.) rychlý rozvoj. Lidé zde komunikují on-line, sdělují si osobní informace, fotografie, videa a zájmy. Velmi jednoduše lze pak agresorem vytvořit zdánlivě profil oběti a zde zveřejňovat informace a fotografie, které vedou například k zesměšnění oběti.
- Instant messaging – jsou velmi využívanou službou, umožňuje uživatelům sledovat, kde je tzv. on-line, chatovat, posílat zprávy a soubory (ICQ, Skype apod.). Kyberšikana zde může mít různou formu. Agresor může buď posílat zastrašující zprávy přímo oběti, nebo pod jménem oběti zasílat zprávy jiným účastníkům.
- E-mail – jde o další nejběžnější způsob internetové komunikace. Je rychlý, levný a snadno se používá. Jedná se o vynikající prostředek ke kyberšikaně, a to hlavně z důvodu, že v malé chvíli je možné poslat zprávu stovkám lidí. Fotografie nebo pomluvy pak mohou během krátké chvíle obletět celý svět.
- Chat – je to rozhovor dvou či více lidí prostřednictvím komunikační sítě. Uskutečňuje se vždy v reálném čase. Při chatování si ovšem uživatel není nikdy jistý, kdo sedí na druhé straně. Spousta agresorů záměrně mění identitu a uvádí o sobě nepravdivé informace.

---

¹⁴ HULANOVÁ, Lenka. 2012. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. 1. vyd. Praha: Triton, s. 217 ISBN 978-807-3875-459.

- Blog – jde o webovou aplikaci obsahující příspěvky jednoho editora. Cílem je čtenáři poskytnout vlastní názory a informace vztahující se k určitému tématu. Prostřednictvím blogu lze však poškodit pověst jiného člověka nebo napadnout jejich soukromí.
- SMS – oběť může od agresora na svůj mobilní telefon dostávat stovky nechutných či vyhrožujících zpráv.
- MMS – stejně jako může oběti ublížit textová zpráva, může ublížit i obrazová zpráva, kterou je možno poslat pomocí MMS. Nahé či polonahé fotografie poslané láskám nebo kamarádům mohou být jimi přeposlány někomu jinému a následně oběti způsobit nemalé potíže.

3 PREVENCE KYBERŠIKANY

S postupem stále se rozvíjející technologie se problém kyberšikany rozšiřuje. K tomu, aby se děti nestaly obětí ani agresorem, je důležitá prevence.

3.1 Škola a prevence kyberšikany

Kyberšikana je velmi široký jev a dochází k ní ve škole i mimo ni. Škola proto musí stanovit pravidla, jak bude při prevenci i řešení případných projevů postupovat. Důležitý postup je závislý na vytvoření podpory a zavedení takových kroků, které pomohou k předcházení kyberšikany. Škola také musí umět pomáhat nejen žákům, ale i učitelům a rodinám, aby kyberšikaně rozuměli a efektivně ji předcházeli. Je nutné, aby škola poskytovala podporu a bezpečí, povzbuzovala žáky k otevřené komunikaci a rozvoji pozitivních vztahů. Správně zvolený postup školy při prevenci a při řešení případů kyberšikany umožní škole důsledně a efektivně reagovat, protože je potřeba pachatele od kyberšikany odrazovat, ale zároveň dodat dětem odvalu k oznámení takového chování.¹⁵

„Nabízí se otázka, kdo by měl edukaci zaměřenou na žáky zabezpečit. Ve školní praxi zpravidla tento úkol spadá na bedra metodika primární prevence (školního metodika prevence), který je však zatížen prevencí i v ostatních oblastech spojených se sociálněpatologickým chováním a často má i běžný úvazek. Pozici metodika prevence pak vykonává pouze na částečný úvazek, což je vzhledem k množství témat spojených s rizikovým chováním dětí nedostatečné. Dále není vhodné, aby prevenci v této oblasti zabezpečoval stále stejný učitel, efektivnější je pozvat si na realizaci, vzdělávání externího lektora, který se opravdu tématem intenzivně zabývá a je schopen zodpovědět případné

---

¹⁵Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_prevenci_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_prevenci_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ, s. 12-15

dotazy. Prevence často probíhá v kooperaci s Policií ČR, konkrétně pracovníků preventivně-informačních skupin (PIS). Časové možnosti policistů jsou však velmi limitovány a ne každý policista PIS prošel výcvikem v oblasti prevence rizikového chování na internetu. Navíc v rámci snižování početního stavu zaměstnanců Policie ČR dochází samozřejmě ke snižování počtu pracovníků preventivněinformačních oddělení.¹⁶

Doporučená preventivní opatření školy

- *„Proaktivní strategie, plány a postupy*

Také s dětmi musí učitelé o kyberšikaně mluvit. Navíc by samotní učitelé měli žákům poskytovat vzory chování a povzbuzovat je v aktivní podpoře obětí kyberšikany. Tím vším se učitelé podílejí i na vytváření takového školního klimatu, které kyberšikanu netoleruje.

- *Pochopení a kompetence*

Je potřeba, aby školy zavedly postupy jednání pro intervenci kyberšikany a její řešení přizpůsobovaly věku dětí. Na rozdíl od starších žáků, kteří jsou v používání internetu zkušenější, budou jejich mladší spolužáci k zastavení kyberšikany například potřebovat více technické pomoci. K nalezení možných směrů pro vytváření postupů, plánů a programů cílených k pozitivnímu využívání technologií a intervenci proti kyberšikaně, mohou napomoci také pozitivní vedení žáků, metody kooperativního učení a přístupy ke správnému řešení konfliktů. Školy poskytují ideální prostředí pro rozvoj schopností online komunikace a dalších sociálních dovedností, jakou je i digitální občanství.

- *Spolupracující partneři*

Všichni členové školní komunity, tedy učitelé, rodiče a děti musí v boji proti kyberšikaně spolupracovat. Pokud ke kyberšikaně dojde, všechny dotčené strany by se měly spojit a postupovat společně. Nemělo by docházet na otázky, kde končí odpovědnost rodičů a kde začíná odpovědnost školy – řešení kyberšikany by mělo být odpovědností sdílenou.

---

¹⁶ SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. 2013. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, s 141-145. ISBN 978-80-244-3911-2

- *Sociální prostředí*

Školy by měly prostřednictvím budování pozitivních vztahů mezi žáky a zaměstnanci (i oběma těmito skupinami navzájem) vytvářet a udržovat celkovou pozitivní a podpůrnou školní atmosféru. Aby mohli zaměstnanci školy i vrstevníci na kyberšikanu efektivně reagovat a poskytnout podporu jejím obětem, měli by rozvíjet své dovednosti i znalosti. Oběti kyberšikany spíše vyhledají pomoc v takové škole, jež má otevřenou a podpůrnou atmosféru a v níž navíc existují jasné zásady, jak se v případě kyberšikany zachovat. Starostlivý, podporující a spolehlivý školní personál také přispívá k lepším vztahům a pozitivnímu klimatu ve škole i třídě. Děti by měli mít možnost si ve škole vyzkoušet postup podpory oběti kyberšikany pro případ, že by se stali jejími svědky. Svědci kyberšikany se totiž často zdráhají incident ohlásit z obavy, že jim jako důsledek bude omezen přístup k technologiím, aby se šikaně zabránilo. Namísto takových restriktivních přístupů je proto důležité podporovat aktivní podpůrné chování.¹⁷

Plán prevence kyberšikany na školách probíhá ve třech rovinách:

- rovina edukační – cílem je vysvětlit problematiku žákům, včetně možnosti obrany a řešení kyberšikany. Oběti kyberšikany ji často nevnímají jako šikanu a škola by měla jasně definovat, co je možné zahrnout pod termín kyberšikana. Je důležité seznámit žáky s nebezpečím, které kyberšikana představuje, a aby byl seznámen s tím, jak se liší od ostatních forem šikany,
- rovina intervenční – cílem je vytvoření strategie řešení kyberšikany, pomoc obětem a sankcionování průvodců. Nikdo by neměl mít pocit, že musí kyberšikanu řešit sám. Důležitá je kontrola žáků, jakým způsobem ve škole používají internet,

---

¹⁷ Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPoq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ, s. 14

vysvětlení žákům bezpečné způsoby používání internetu a seznámení se způsoby, jak ve škole oznámit, že se s kyberšikanou setkali,

- rovina evaluační – cílem je hodnocení účinnosti prevence. O ověření účinnosti prevence kyberšikany je nutné provádět pravidelné kontroly. Problém kyberšikany se nesmí nechat utichnout, ale opakovaně se k němu vracet.¹⁸

3.2 Učitelé a prevence kyberšikany

„Učitelé samozřejmě musí být o sociálně-patologických jevech spojených s ICT¹⁹ informováni stejně jako jejich žáci. Zde ovšem již není nutné pracovat s kazuistikou jako základním edukačním pilířem. Učitelé musí získat kromě základních teoretických informací (psychologie, pedagogika, IT aspekty apod.) také informace o možnostech řešení jednotlivých situací v souladu s platnými právními normami. V rámci edukace je tak nutné vysvětlit, jak postupovat, pokud se ve škole objeví případ kyberšikany, jak řešit situace spojené např. s nahráváním mobilními telefony, zveřejňováním fotografií dětí na školním webu, problémy spojené s Facebookem, s dodržováním pravidel definovaných vnitřním řádem školy atd. Jen velmi málo organizací v ČR je schopno poskytnout učitelům takto koncipovaný a komplexní výcvik. Program E-Bezpečí (více v kapitole 3.5.1) je schopen jako jeden z mála programů v ČR tento komplexní výcvik učitelů zajistit.“²⁰

Doporučená preventivní opatření učitelů

- „*Proaktivní strategie, plány a postupy*

Vedení školy musí učitele vzdělávat a podporovat, aby věděli, jak se zachovat, když se kyberšikana objeví. Jejich informace musí být jasné, důsledné a přesné, aby školní komunita věděla, jak efektivně reagovat. Vedení školy by mělo také učitele pobízet, aby používali takové strategie, které se při práci s kyberšikanou osvědčí.

---

¹⁸ KREJČÍ, Veronika. 2010. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc.s. 56-57, ISBN 978-80-254-7791-5

¹⁹ ICT – informační komunikační technologie

²⁰ SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 2013. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, s. 141-145. ISBN 978-80-244-3911-2

- *Pochopení a kompetence*

Učitelé by měli být odborně vyškoleni, aby mohli v případech kyberšikany efektivně zasáhnout. Prospěšné by pro ně bylo zejména hlubší porozumění skupinové dynamice a dovednosti řešení konfliktů. Vedení školy by mělo zhodnotit schopnosti svých zaměstnanců účinně proti kyberšikaně zakročit, aby bylo možné určit, jaká školení jsou pro ně potřebná. Učitelé potřebují například vědět, jak zlepšit znalosti žáků o kyberbezpečnosti a pravidlech online etikety.

- *Spolupracující partneři*

Je třeba, aby učitelé byli v aktivním spojení s rodiči, navázali s nimi úzkou spolupráci a vytvořili společné strategie řešení kyberšikany. Dále je třeba, aby učitelé neváhali kontaktovat v případě potřeby rodiče, a aby zvyšovali povědomí rodičů i komunity o kyberšikaně.

- *Sociální prostředí*

Učitelé by měli být aktivně zapojeni do vytváření pozitivní atmosféry ve třídě a do udržování pozitivních vztahů se svými žáky. Měli by také žákům pomáhat při podpoře obětí kyberšikany a zastavovat ty, kteří pomáhají nebo podporují pachatele kyberšikany. Navíc je třeba, aby dodali dětem odvalu k oznámení kyberšikany. Blízký vztah mezi žákem a učitelem pomáhá vytvářet pozitivnější klima ve třídě i škole a napomáhá zaznamenání, řešení konfliktů a problematických situací mezi žáky.

Děti jsou v jedinečné pozici, protože při řešení kyberšikany ve školách hrají zásadní roli. Měli by proto být školami aktivně zapojeni do odstraňování tohoto problému tak, že učitelům pomůžou pochopit podstatu kyberšikany.

Učitelé by měli využít příležitost dozvědět se něco o tom, jak žáci využívají internet, zatímco děti potřebují od učitelů pochytit způsoby řešení sociálních problémů i způsoby rozvoje sociálních dovedností.²¹

3.3 Rodiče a prevence kyberšikany

„Otázka edukace rodičů je velmi problematická již z toho důvodu, že rodič je nejsložitěji vzdělavatelným článkem v oblasti prevence rizikového chování spojeného s ICT. Rodiče jsou obvykle pracovním zatíženi a nezbyvá jim mnoho volného času, ve kterém by mohli být vzděláváni. Proto se jako vhodná forma prevence zaměřené na rodiče jeví zejména prevence realizovaná prostřednictvím masmédií – formou videospotů či televizních pořadů, případně kampaní realizovaných v prostředí internetu. Ideálním stavem by bylo, kdyby rodiče spolupracovali na realizaci prevence rizikového chování spojeného s ICT přímo se školou. Tohoto ideálu se však zřídka kdy dosahuje.“²²

Zapojení rodičů vede ke snižování šikany i kyberšikany u dětí. Naopak šikana či kyberšikana se s nedostatečným dohledem rodičů, ale i tvrdou disciplínou a agresivním chováním rodičů u dětí zvyšuje. Děti, které mají s rodiči dobrý vztah, je menší šance, že se k šikaně vůbec připojí. Ukazuje se, že ke kyberšikaně dochází v hodinách strávených mimo školu, a proto je nutné, aby rodiče měli o kyberšikaně dostatek informací včetně dovedností a způsobů, jakým způsobem v rodině spolu o kyberšikaně komunikují. Rodiče dětí, které se dopouštějí kyberšikany mají obvykle malý přehled o tom, k čemu jejich dítě internet nebo mobilní telefon vlastně používají. Tyto děti naopak uvádějí, že mají s rodiči slabší emoční pouto, jsou doma častěji trestáni a zůstávají bez dozoru rodičů.

---

²¹ Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredi_prehled_a_rady.pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredi_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ, s. 17

²² SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. *Nebezpečí internetové komunikace IV*. 2013. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, 141-145 s. ISBN 978-80-244-3911-2

Doporučení pro rodiče se zaměřují převážně na prevenci kyberšikany, kdy je nutné pro děti nastavit hranice používání kyber technologií, rozvíjet vztahy založené na důvěře a zajistit jim tím bezpečné prostředí. Rodiče by měli častěji mluvit s dětmi o tom, co je trápí, o situacích, kdy potřebují pomoci a následně také pravidelně kontrolovat to, co jejich dítě dělá na internetu.²³

Doporučená preventivní opatření rodičů

- *„Proaktivní strategie, plány a postupy*

Každý rodič by měl se svými dětmi o kyberšikaně mluvit a nečekat, až k ní dojde. Je třeba, aby rodiče byli vzorem respektu a tolerance k druhým, a aby jednoznačně vyjadřovali svůj nesouhlas s kyberšikanou. Jejich děti tak budou lépe připravené se s ní vypořádat. Je pravděpodobnější, že pak děti budou schopnější předejít kyberšikaně v jejím zárodku, vzdorovat jí či nepovzbuzovat ty, kdo se jí dopouštějí.

- *Porozumění a kompetence*

Je potřeba zmírnit „digitální propast“ mezi rodiči a dětmi. Rodiče se potřebují lépe zorientovat v bezpečnějším používání mobilních telefonů, internetu a ve způsobech, jak mohou být tyto technologie zneužity ke kyberšikaně. Zároveň je třeba, aby rodiče věděli, jak kontaktovat mobilní operátory a poskytovatele internetu i jak pomoci svým dětem s oznámením problému, s nastavením soukromí na internetu či se zablokováním odesílatele obtěžujících vzkazů a jiných materiálů. Rodiče si často neuvědomují, že ačkoliv jsou jejich děti technicky zdatné, nemusí vždy vědět, jak technologie používat bezpečně. To platí zejména pro mladší děti.

---

²³ Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. [www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady](http://www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf).pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPoq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ, s. 4-7

Aby mohli rodiče své dítě podpořit v případě, že se stane obětí kyberšikany, potřebují vědět, jak rozpoznat její projevy v chování oběti. Mezi takové projevy patří například vyčerpání, rozmrzelost či deprese nebo viditelné rozrušení či zlost, zvláště je-li dítě online nebo čte textovou zprávu.

- *Partnerská spolupráce*

Je třeba rodiče podporovat v tom, aby byli iniciativní, mají-li podezření, že jejich dítě je terčem šikany nebo se jí naopak samo dopouští. Rodiče musí vědět, že pachatelé i oběti kyberšikany jsou velmi často pachateli nebo oběťmi i tradiční (školní) šikany. Proto je zapotřebí rodiče povzbudit k tomu, aby se seznámili se školní politikou (celkovým směřováním školy či školním řádem) a postupy, které jsou ve škole běžné pro hlášení a vyšetřování podezření na kyberšikanu. Rodiče by měli svým dětem zdůraznit, že být šikanován není ostuda. Problém je na straně pachatele. Proto je potřeba dodávat dětem odvahy k tomu, aby v případě, že nedokážou problém vyřešit samy, neváhaly vyhledat pomoc u svých rodičů, učitelů, mladých lídrů či u jiných pečujících osob. Rodiče by měli komunikovat s dětmi tak, že nebudou přehnaně reagovat a bránit jim v používání telefonu či internetu. Naopak by měli společně hledat cesty, jak se s kyberútoky vypořádat.

- *Sociální prostředí*

Rodiče by měli dodávat svým dětem odvalu, aby zasáhly, pokud se stanou svědky kyberšikany. Tento zásah může zahrnovat například podporu oběti a nahlášení šikany zodpovědné osobě. Pokud se rodiče dozvědí, že jejich dítě je naopak do kyberšikany zapojeno, měli by vyjádřit svůj nesouhlas a mluvit o tom, jak bolestné a ničivé následky má kyberšikana pro oběť. Rodiče by měli chápat, jak je důležité vést děti vlastním příkladem a mít s nimi pozitivní a podpůrný vztah. Aby se děti svým rodičům svěřily, potřebují cítit, že je rodiče oceňují a naslouchají jim. Musí si být rovněž jisté, že je rodiče neodsoudí a naopak zareagují pozitivně.

Rodiče mohou snížit riziko jejich účasti na kyberšikaně i tím, že budou podporovat rozvoj sociálních dovedností, obzvláště empatie, dobrého morálního usuzování, sebehodnocení a nezdolnosti.²⁴

3.4 Preventivní informační skupina PČR Nový Jičín a kyberšikana

V rámci prevence Policie ČR na území města Nový Jičín funguje Preventivně informační skupina (PIS). Pracoviště PIS v České republice vznikala postupně již od roku 1995 a v roce 2004 bylo zřízeno celkem 87 PIS na územních odborech a městských ředitelstvích Policie ČR, na všech správách krajů, na některých oblastních ředitelstvích cizinecké a pohraniční policie, na Ředitelství služby cizinecké a pohraniční policie a na Policejním prezidiu.

Preventivně informační skupina (PIS) ve spolupráci s pracovníky obvodních oddělení okresu Nový Jičín zajišťují spolupráci s veřejností podle své působnosti. Pracovníci PIS v rámci své náplně práce informují veřejnost prostřednictvím medií, jako jsou televize, noviny, internetové zpravodajství a rozhlas. Jako velmi efektivní se ukázal projekt nazvaný „Informační servis pro občany Novojičínka“, který se každý měsíc dostává k občanům okresu Nový Jičín. Měsíčně jsou informace zasílány městu a okolním obcím a ty je prostřednictvím svých webových stránek, úředních desek a zpravodajů, využívají k informování svých obyvatel. Jedná se především o doporučení, preventivní rady a informují o dění v okrese. O tyto informace je ze strany představitelů obcí a občanů velký zájem.

K dalším jejím aktivitám patří pravidelné přednášky v mateřských, základních a středních školách. Tyto přednášky jsou vždy zaměřeny na konkrétní problematiku s ohledem na věk žáků.

---

²⁴ Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. www.COST-2012cyberbullying_Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredii_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPoq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ, s. 7

Pracovníci PIS každoročně zasílají mateřským školám, základním a středním školám, nabídku jednotlivých preventivních programů, které poté žákům prezentují. K dalším velmi oblíbeným činnostem pracovníků PIS a preventivním pracovníkům obvodních oddělení patří návštěvy dětí mateřských škol přímo na obvodních odděleních Policie ČR. Děti se seznamují s místy, kde pracují policisté. Mají možnost si prohlédnout pracoviště dozorcí služby, cely předběžného zadržení, vybavení kanceláří, jednotlivé pomůcky, které policisté běžně používají. Velmi vděčná pro děti je možnost posadit se do služebního auta a prohlédnout si různá zařízení ve vozidle. Preventivní dětem prezentují činnost policie a zároveň zjišťují jejich znalosti z oblasti své bezpečnosti a bezpečnosti obecně. Vedle činnosti na školách se pozornost pracovníků PIS zaměřuje i na besedy se seniory, kde je probírána hlavně problematika podvodů, domácího násilí a krádeží na osobách. Seniorsky informují o tom, kam se obrátit, kam zavolat, když se stanou oběťmi trestného činu, jak se mají zachovat nebo bránit při možném napadení nebo pokusu o jejich okradení. Nejvíce diskutovaným problémem jsou krádeže na seniorech, kdy dochází k odvedení jejich pozornosti a poté dojde k odcizení mnohdy celoživotních úspor. V neposlední řadě pracovníci PIS informují veřejnost v rámci akcí o nejčastějších výskytech trestné činnosti v dané lokalitě, jako jsou krádeže osobních věcí v supermarketech, krádeže osobních věcí z vozidel, zabezpečení svého obydlí v době nepřítomnosti apod.

Ve městě Nový Jičín spolupracují PIS se sociálním odborem a odborem dopravy a dalšími součástmi městského úřadu při organizování akcí v rámci prevence kriminality pro děti ze sociálně slabých rodin (tábory, výlety aj). Velmi důležitá je již rozvinutá spolupráce PIS s Městským úřadem v Novém Jičíně, kde se PIS stala nenahraditelným partnerem při konání různých akcí jak pro děti a mládež, tak i pro dospělé a seniory a pomáhá při vytváření a realizaci preventivních programů. Tato spolupráce zahrnuje i velmi dobré a potřebné kontakty s Městskou policií, která ve městě působí.²⁵

---

²⁵ ŠRÁMEK, Roman. *Preventivní činnost Policie České republiky*. Bakalářská práce, Olomouc 2012

3.4.1 Poldík Webík

Většina dnešních dětí si bez internetu nedokáže představit den a dokonce i v letních měsících si spousta dětí krátí dny používáním internetu. Samozřejmě, jak již bylo uvedeno, na internetu číhá na děti spousta nebezpečí a právě na tato nebezpečí upozorňuje i projekt ostravské policie s názvem „Poldík Webík“. Projekt je zaměřen zejména na žáky čtvrtých až šestých tříd základních škola a jejich rodiče. Cílem je seznámit děti i rodiče s nástrahami, která provázejí používání internetu. Poldík Webík děti seznamuje s pravidly, jak se nestát obětí kybergroomingu, ke kterému dochází zejména prostřednictvím internetu a mobilního telefonu. Nejčastějšími oběťmi jsou právě náctiletí a setkání pomocí např. kybergroomingu často mívají tragickou dohru. Varuje ovšem také celkově před šikanováním prostřednictvím internetu, mobilních telefonů a dalších informačních a komunikačních technologií.

3.4.2 Fotokomiks o kyberšikaně

„Kyberšikana trestný čin, který se v současné době může objevovat velmi často díky různým sociálním sítím. Právě toto téma přineslo několika studentům z Nového Jičína velký úspěch: Petr a Aneta z Nového Jičína spolu chodí dva roky, když se dívka zamiluje do Marka. To Petr nedokáže překousnout, a tak Anetu pomluví na facebooku, kde na svém profilu zveřejní video z jejich společného milování a ještě ji zesměšní. To stačí k tomu, aby dívku její okolí odsoudilo. Aneta situaci neunesla a pořeže si žiletkou zápěstí, čehož si všimne spolužák Marek a oznámí to třídní učitelce. Aneta jí řekne, co se stalo. O několik dnů později Petrovu iniciativu začne zkoumat policie, která jej obviní z trestného činu kyberšikany. Tento příběh se stal, naštěstí jen na papíře v podobě fotokomiksu, který vymysleli studenti prvního ročníku oboru Zdravotnický asistent na Mendelově střední škole v Novém Jičíně. Ti za svůj „projekt“ získali hlavní cenu v soutěži Stop kyberšikaně, kterou vyhlásila brněnská společnost Sodat. O účasti v soutěži rozhodla náhoda „Jen tak jsme už dříve zkusili udělat nějaký komiks, a docela se to povedlo, tak jsme si s Martinem řekli, že kdyby byla nějaká soutěž, zkusíme se přihlásit. Shodou náhod jsme si druhý den všimli na nástěnce, že je vyhlášena soutěž, tak jsme se zapojili,“ uvedl Dominik Petrželka, jenž společně s Martinem Orságem stojí za scénářem a režii dílka. „Nebylo na to moc času, dali jsme to dohromady asi za dva týdny. No a tu soutěž jsme vyhráli,“ doplnil kolegu Martin Orság. Facebook je podle něj dobrý nástroj ke sdělování informací na dálku. „Lidi

si ale musejí dávat pozor na to, co tam dávají, protože je to docela nebezpečné," upozornil Martin Orság. Autoři měli několik verzí a vybrali tu, která se jim zdála nejlepší. „Sehnali jsme spolužáky a pustili se do focení," přiblížil vznik projektu Dominik Petrželka. Dominik Petrželka zastává názor, že na Facebooku by se nemělo urážet, protože se to může proti autorovi snadno obrátit. Hlavní roli komiksově Anety ztvárnila Tereza Malchárková. Ta se domnívá, že příběh jaký si prožila jen naoko, by se určitě mohl stát i ve skutečnosti. „Osobně mám na Facebooku všechno zabezpečené," ubezpečila dívka. Kluka, který se za svou pomstu dostal až před policejního vyšetřovatele, si zahrál Tomáš Pecold. S rolí „záporáka" prý neměl problém. „Oslovili mě, tak jsem to vzal," pousmál se mladík, jenž, stejně jako ostatní členové osmičlenného studentského týmu, kteří se na komiksu podíleli, má svůj profil na Facebooku. Podobnou zkušenost, o jaké vypovídá jejich komiks, ale nikdo z nich nezažil, ani o ní ve svém okolí neslyšel.

Aktivitu studentů přivítali i policisté. „Ten projekt má smysl a bylo by škoda jej nevyužít. Vyčlenili jsme několik termínů přednášek o patologických jevech prostřednictvím internetu, a jedním z nich je právě kyberšikana. Chceme, aby s námi studenti na těchto besedách spolupracovali a svůj projekt představili i dalším mladým lidem," sdělil novojičinský okresní policejní mluvčí Zbyněk Tomšík. Ten potvrdil, že případy trestné činnosti, která se děje prostřednictvím internetu či mobilních sítí, se Novojičínku nevyhýbají.²⁶

---

²⁶ Novojičinský deník.cz. *Komiks studentů o kyberšikaně sklízí velký úspěch. Podívejte se!*. [www.novojicinsky.denik.cz](http://novojicinsky.denik.cz) [online]. ©2015 [cit. 20.3.2015] dostupné http://novojicinsky.denik.cz/zpravy_region/komiks-studentu-o-kybesikane-sklizi-velky-uspech-podivejte-se-20120906.html

Obrázek 1: Fotokomiks o kyberšikaně

Zdroj: http://novojicinsky.denik.cz/zpravy_region/komiks-studentu-o-kybesikane-sklizi-velky-uspech-podivejte-se-20120906.html

3.5 Organizace zabývající se prevencí kyberšikanou

3.5.1 E-bezpečí

V roce 2014, již po čtvrté, zrealizovalo Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Univerzity Palackého v Olomouci výzkum zaměřený na kyberšikanu. Díky spojení se Seznam.cz se při výzkumu podařilo zdvojnásobit počet dětských respondentů, oproti minulým výzkumům, o dvojnásobek a poprvé počet přesáhl 21.000 respondentů. Výsledky výzkumu slouží k tvorbě strategického plánu pro boj s riziky internetu a jsou také implementovány do aktivit programu E-bezpečí a do vzdělávání budoucích učitelů na Pedagogické univerzitě v Olomouci.

„Společnost Seznam.cz a Centrum prevence rizikové virtuální komunikace Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci společně zrealizovaly průzkum mezi více než 21 000 dětmi ve věku 11-17 let. Tento rozsáhlý výzkum ukazuje, že téměř 51 % dětí do 18 let má zkušenost s nějakou formou kyberšikany. Mezi nejčastější druhy kyberšikany, se kterými se dotazované děti setkaly, patří verbální útoky (33 %), obtěžování za pomoci prozvánění (24 %) a vyhrožování či zastrasování (17 %). Mezi jevy, které mají oproti výzkumu z minulého roku rostoucí tendenci, patří nejčastěji vydírání a krádež identity. Ale i k těmto formám šikany potřebujete útočníky. Samy děti se ve výzkumu přiznávaly k tomu, že jsou mnohdy autory kyberšikany vůči jiným dětem. Přiznaly se, že se nejčastěji uchylují k verbálním útokům (11 %) a obtěžování prozváněním (6 %).

Děti ale často samy útočníkům nahrávají. Samy o sobě na internetu sdělují údaje, které mohou být citlivé. Z výsledků výzkumu vyplynulo, že děti ve věku od 11 do 17 let na internetu nejčastěji zveřejňují své jméno a příjmení (76 %), dále e-mail (59 %) a fotografii obličeje (55 %). *„i děti musí počítat s tím, že jakákoliv informace, kterou o sobě na internetu zveřejní, už nikdy nejde vrátit zpátky. Proto je lepší psát si pod pseudonymem a zbytečně na sebe neuvádět další kontaktní údaje,“* řekl Martin Kožíšek, manažer pro internetovou bezpečnost společnosti Seznam.cz. Dále doplňuje: *„U některých druhů kyberšikany zaznamenáváme na rozdíl od minulých let mírný pokles jejich četnosti. Tento fakt si vysvětlujeme i existencí řady projektů, které upozorňují na nebezpečí uveřejňování citlivých údajů.“*

Nástrahy internetu ale na děti nečíhají jen v oblasti toho, co o sobě samy zveřejní, ale i v jejich komunikaci. Výzkum mezi náctiletými ukázal, že jsou děti ochotny si nejen psát, ale i se osobně potkat s lidmi, které neznají z jiného než on-line prostředí. Podle výzkumu si s lidmi, které nezná z reálného světa, povídá on-line 53 % dotázaných dětí. Více jak 27 % respondentů uvedlo, že by si na vyžádání přidalo cizího člověka mezi osoby, se kterými může komunikovat, např. v rámci sociální sítě. Na otázku, zda by šly děti na schůzku s neznámým člověkem, odpovědělo 36 % z nich kladně. Pozitivní ale je, že 59 % by se v takovém případě svěřilo kamarádům nebo sourozencům či rodičům. Učitelům by se svěřila pouhá 3 % dotázaných. *„Je určitě dobré, že se děti naučily výzvy k setkání ignorovat nebo o nich někomu alespoň říkat.“*

Děti si kolikrát neuvědomují, že místo internetového kamaráda na ně může čekat někdo úplně jiný a celá situace může skončit tragicky,“ říká Kožíšek. Zarážející je, že 76 % dotázaných dětí považuje osobní setkání s člověkem, kterého znají jen z internetového prostředí, za riskantní a nebezpečné, a přesto by 55 % z nich na takovou schůzku stejně šlo. *„Většina dětí si uvědomuje, že je schůzka s neznámým člověkem nebezpečná. Přesto jsou ochotny riskovat a pod vidinou odměny, jakou může být například dobití mobilního kreditu či peněžitá částka, na osobní schůzku dorazit. Řada dětí je ale také k osobnímu setkání donucena sofistikovanými metodami manipulace, např. vydíráním citlivými materiály, které útočníkovi v rámci internetové komunikace samy poskytly. Děti mnohdy věří, že sníží riziko vlastního ohrožení tím, že na schůzku dorazí např. se svým stejně starým kamarádem. Ve většině případů však tento postup pro jedno či obě děti končí špatně,*“ uvedl Kamil Kopecký, vedoucí centra PRVoK při Univerzitě Palackého.

Výzkum se zabýval i intimitou dětí na internetu. Přes 7 % z nich uvedlo, že na internetu umístilo svoji nahou fotografii nebo video. Zároveň ale tvrdí, že jsou si vědomi rizika a považují tuto aktivitu za riskantní, a to v celých 75 %. Výzkumu se účastnilo 21 372 dětí z více jak 4 000 škol ve věku 11–14 let (69 %) a 15–17 let (31 %), a je tak nejrozsáhlejším výzkumem, který se kdy u dětí na toto téma realizoval.²⁷

3.5.2 POMOC ONLINE (Internet Helpline)

„Linka bezpečí ONLINE zahájila svou činnost za začátku roku 2007. Jejím cílem je poskytovat dětem a dospívajícím první pomoc formou psychologické a sociální asistence při práci s internetem. Jedná se především o případy, kdy děti pociťují znepokojení a ohrožení během prohlížení webových stránek, při chatování a hraní her nebo když jsou obtěžovány prostřednictvím mobilu či jiných komunikačních médií. Linka bezpečí ONLINE je asistenční služba zřízená Sdružením Linka bezpečí a je součástí mezinárodního projektu Safer Internet Plus. Jde o první obdobně specializovanou linku krizové intervence v ČR.“²⁸

---

²⁷ E-bezpečí. *S kyberšikanou má zkušenost více jak 51 % dětí.* www.e-bezpeci.cz. [online]. ©2015 [cit. 28.3.2015] dostupné <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/700-s-kybersikanou-ma-zkusenost-vice-jak-51-procent-deti>

²⁸ KREJČÍ, Veronika. *Kyberšikana*. 2010. *Kybernetická šikana*. Olomouc.s. 56-58, ISBN 978-80-254-7791-5

„Centrum pozornosti zaměřujeme hlavně na ochranu dětí před veškerým násilím, zneužíváním a v poslední době také před negativním vlivem médií, zejména internetu. Internetová síť představuje pro děti zřejmá rizika - anonymní prostor internetu se může stát nebezpečným nástrojem pro komerční zneužívání, dětskou pornografii i obchod s dětmi. Negativní vliv lze zaznamenat i v určitém typu reklamy předkládající matoucí informace a pochybné hodnoty“, vysvětluje vedoucí projektu Lucie Bulderová. „Děti jsou na internetu vystavovány nezákonným či škodlivým obrázkům (násilí a sex, rasismus), svou roli zde hraje i závadný marketing výrobků určených dětem“. Veřejné rozpoznání škodlivého a nezákonného obsahu je v České republice obecně nízké a jeho množství narůstá...“²⁹

3.5.3 Národní centrum bezpečnějšího internetu (Safer internet)

„Národní centrum bezpečnějšího internetu je neziskové nevládní sdružení, založené v roce 2006 jako Online Safety Institute. V lednu 2011 bylo sdružení přejmenováno na Národní centrum bezpečnějšího internetu (NCBI). Jeho cílem je přispívat k bezpečnějšímu užívání internetu, moderních informačních a komunikačních technologií, k osvojování etických norem v online komunikaci a napomáhat předcházení a snižování možných sociálních rizik spojených s jejich užíváním. Sdružení je členem celoevropské sítě národních osvětových center bezpečnějšího internetu INSAFE a spolupracuje s mezinárodní sítí horkých linek INHOPE. Činnost NCBI je také podporována celou řadou komerčních i nekomerčních partnerů.

NCBI pro uskutečnění svých cílů realizuje řadu projektů, z nichž nejdůležitější je Saferinternet.cz, který usiluje o zvyšování povědomí o bezpečnějším užívání internetu. Podporuje vzdělávání v této oblasti, a to zejména dětí, kterým ubližuje nevhodné a závadné chování na internetu. Poskytuje pomoc, působí proti šíření ilegálního, zejména pedofilního a extremistického obsahu na internetu. Projekt je spolufinancovaný Evropskou komisí.

NCBI ve spolupráci se svými partnery pořádá konference, semináře, přednášky a školení, zaměřené na oblast bezpečnějšího užívání internetu a prevenci internetové kriminality.

---

²⁹ Linka bezpečí. *O projektu*. www.pomoc-online.cz [online]. ©2015 [cit. 28.3.2015]. Dostupné <http://www.pomoc-online.cz/o-projektu/o-projektu>

Snaží se aktivně sledovat trendy a přinášet aktuální informace, týkající se vývoje v oblasti online technologií a rizik, které se v této souvislosti objevují. K nim samozřejmě patří i oblast sociálních sítí, komunitních serverů a mobilních technologií, které nabývají v posledních dnech na stále rostoucí popularitě.³⁰

3.5.4 Bezpečný internet

„Projekt Bezpečný internet.cz vznikl s cílem ukázat mnohá rizika spojená s používáním internetu a také na způsoby, jak se jim účinně bránit. V současnosti lze na internetu najít mnoho informací, které se bezpečnosti věnují. Ve většině případů se však jedná pouze o popis konkrétních rizik bez celkového rámce. Velmi často jsou tyto projekty také zaměřené pouze na určitou skupinu uživatelů, například na děti, nebo jsou vázané na produkty konkrétní společnosti.

Projekt Bezpečný internet.cz oslovuje různé cílové skupiny uživatelů a na názorných příkladech pomáhá vytvářet správné návyky internetové bezpečnosti. Projekt není vázán na produkty žádných společností a zcela zdarma poskytuje rady, návody i zkušenosti provozovatelů nejnavštěvovanějších internetových služeb.

Emailová komunikace, platby přes internet a bohužel i internetové viry jsou každodenními průvodci více jak 5,5 milionů lidí, kteří se každý měsíc připojují na český internet. Čím více budou právě oni vědět o možných rizicích spojených s používáním internetu, tím rychleji budou umět reagovat na podvodné nabídky, útočné viry nebo emaily zjišťující jejich osobní data.

Proto se zakládající partneři projektu, společnosti Česká spořitelna, Microsoft a Seznam.cz, domluvili a připravili společný projekt Bezpečný internet.cz. Hlavním cílem spojení je společnými aktivitami posílit celkové povědomí o rizicích a vzdělat české uživatele internetu v této oblasti.

---

³⁰ S@ferinternet.cz. *O nás*. www.saferinternet.cz. [online]. ©2015 [cit. 26.3.2015] dostupné <http://www.saferinternet.cz/o-nas/10-o-nas.html>

Tento projekt je nekomerční a je otevřen pro další partnery, kteří chtějí vzdělávat uživatele v oblasti bezpečného internetu.³¹

Webová stránka je rozdělena dle jednotlivých uživatelů. Informace a rady zde naleznou děti, rodiče i škola. Pro děti jsou pomoc i rady nabízeny hravou formou komiksu a nenásilnou formou děti upozorňuje na nebezpečí, která na internetu číhají.

Mimo tyto oficiálně uváděné internetové odkazy existuje řada dalších, které se problematikou kyberšikany více či méně zabývají.

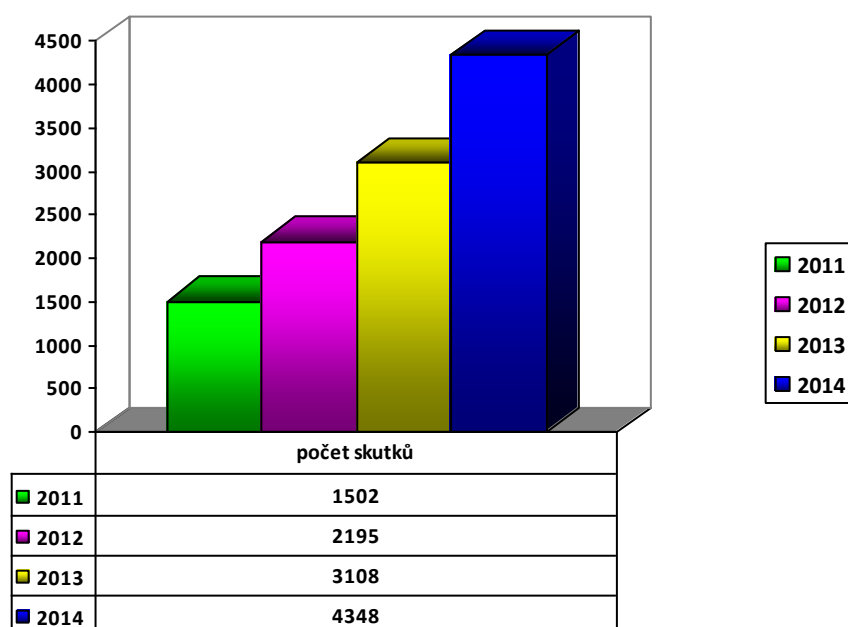
³¹ Bezpečný internet.cz. *O projektu*. www.bezpecnyinterne.cz. [online]. ©2015 [cit. 26.3.2015] dostupné <http://www.bezpecnyinternet.cz/o-projektu/default.aspx>

4 STATISTIKY KYBERŠIKANY

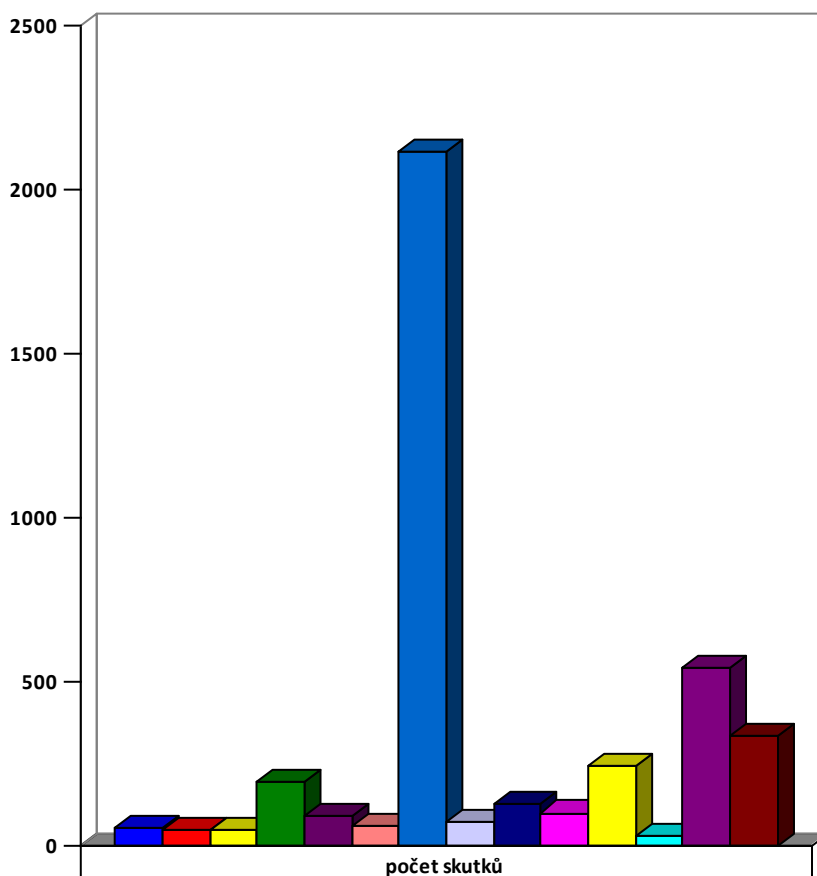
Statistik zaměřených na kyberšikanu z různých výzkumů organizací na prevenci kyberšikany zaměřených, existuje spousta. Aktuální srovnání od roku 2011 do roku 2014 vychází ze statistických přehledů Policejního prezidia ČR a zpracovala ho organizace E-bezpečí společně s webovým portálem Seznam.cz.

Graf 1: Porovnání počtu spáchaných skutků v letech 2011 - 2014

Zdroj: https://infogr.am/porovnani_poctu_spachanych_skutku_v_letech_2011___2014podle_mesicu

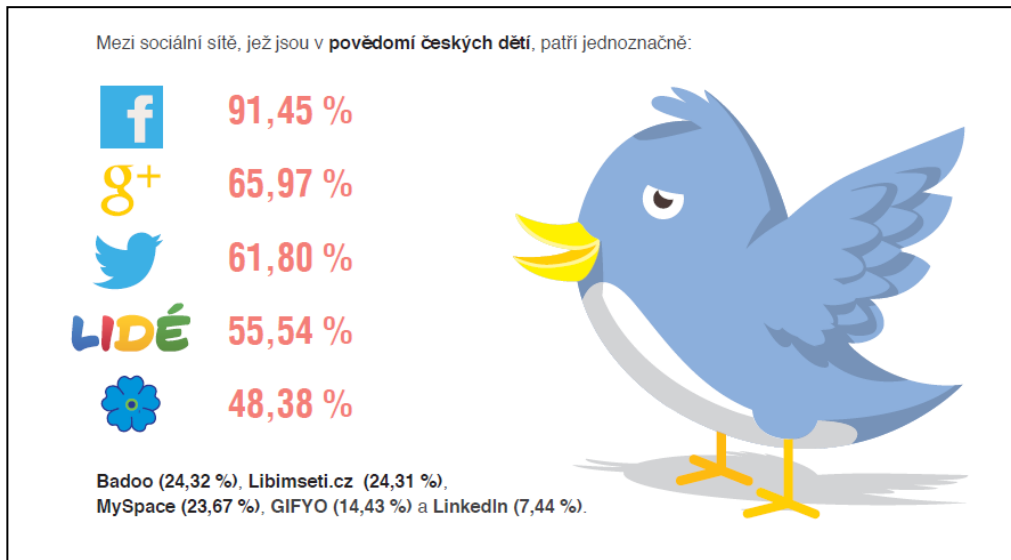
Graf 2: Trestné činy spáchané internetem a ostatními počítačovými sítěmi

■ nebezpečné vyhrožování	56
■ nebezpečné pronásledování	50
■ vydírání	53
■ ostatní mravnostní trestné činy	195
■ krádeže prosté v jiných objektech	93
■ krádeže prosté ostatní	64
■ podvod	2114
■ ohrožování výchovy mládeže	74
■ ostatní trestná činnost	133
■ neoprávněné držení platebního prostředku	103
■ poruš. autor. práva k databázi	245
■ zastř.pův.věci, tzv. praní špinavých peněz	35
■ poškoz. a zneužití záznamu na nosiči	542
■ úvěrový podvod	340

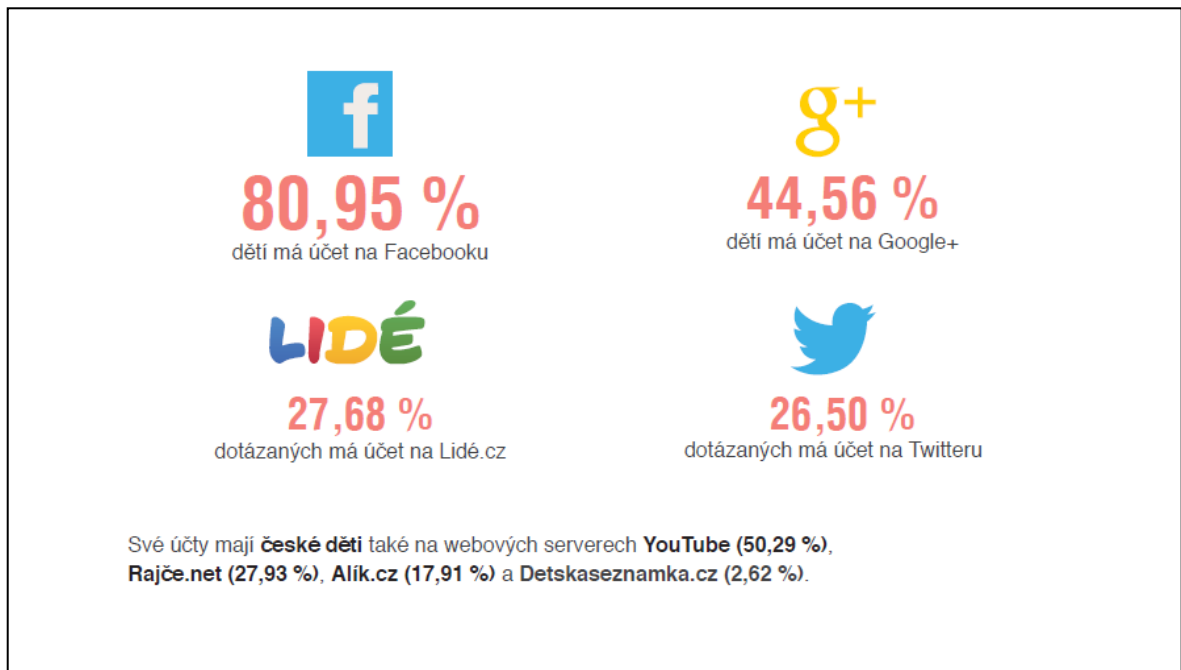
Zdroj: https://infogr.am/porovnani_poctu_spachanych_skutku_v_letech_2011___2014podle_mesicu

Obrázek 2: Sociální sítě v povědomí českých dětí

Zdroj: Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2014.

Obrázek 3: Účty na sociálních sítích

Zdroj: Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2014

II. PRAKTICKÁ ČÁST

5 PROJEKT VÝZKUMU

V této části popisuji metodologické postupy realizovaného výzkumného šetření. Předkládám zvolené výzkumné otázky, metody výzkumu, a podávám charakteristiku výzkumného vzorku, techniky sběru dat a jejich analýzu.

5.1 Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu, je zjištění, kolik času, děti navštěvující základní školu v Novém Jičíně tráví na internetu, zda si děti uvědomují důsledky kyberšikany, zda mají dostatek informací, aby se mohlo předejít jejímu vzniku a zároveň se případné kyberšikaně dovedou ubránit.

5.2 Výzkumné otázky a stanovení hypotéz

Při stanovení hypotéz jsem vycházel ze svých zkušeností i ze studia odborné literatury zabývající se problematikou kyberšikany.

Na základě cílů mé diplomové práce byly formulovány následující výzkumné otázky, hypotézy a sestaveny statistické hypotézy a nulové hypotézy, kdy H je teoretická hypotéza, H_0 je nulová hypotéza, H_A je alternativní hypotéza.

1. Kolik času tráví děti na internetu dle pohlaví?

H_{10} - Počet hodin strávených na internetu u chlapců je stejný jako u dívek.

H_{1A} – Počet hodin strávených na internetu u chlapců je vyšší než u dívek.

2. Mají dívky a chlapci stejnou zkušenost s kyberšikanou?

H_{20} - Četnost zkušeností chlapců s kyberšikanou je stejná jako u dívek.

H_{2A} – Četnost zkušeností chlapců s kyberšikanou je vyšší než u dívek.

3. Kdo bývá nejčastěji agresor kyberšikany?

H_{30} - Četnost případů kyberšikany žáků jejich spolužáky je stejný jako u cizích lidí

H_{3A} – Četnost případů kyberšikany žáků jejich spolužáky je vyšší než u cizích lidí.

4. Mají rodiče podíl na prevenci kyberšikany u svých dětí?

H₄₀ – Míra kontroly internetu ze strany rodičů je stejná u dívek i chlapců

H_{4A} – Míra kontroly internetu ze strany rodičů je u dívek vyšší než u chlapců

5.3 Charakteristika proměnných

Faktory ovlivňující projevy a důsledky kyberšikany tvoří teoretickou základnu pro vlastní zkoumání a tedy i pro vymezení proměnných:

Nezávisle proměnná:

Věk – je zde předpoklad, že čím je respondent mladší, tím méně informací o kyberšikaně má. Naopak s přibývajícím věkem stoupá informovanost respondentna o důsledcích kyberšikany. Tedy zde hraje hlavní úlohu věk, od kterého se odvíjí i informovanost.

Pohlaví – zde není rozdíl, zda se jedná o chlapce nebo dívku

Informovanost – čím více má respondent informací o vzniku, příčinách a následcích kyberšikany, tím lépe se případné kyberšikaně ubrání

Závisle proměnná:

Způsob využívání internetu a mobilních telefonů

Počet zveřejněných informací na internetu

Místo výskytu kyberšikany

Čas strávený využíváním internetu

Znalost žáků o kyberšikaně

Zkušenost s kyberšikanou

5.4 Zkoumaný soubor

Jako výzkumný vzorek jsem si zvolil žáky druhého stupně základní školy Jubilejní i s odloučeným pracovištěm ZŠ Dlouhá 56 v Novém Jičíně, kde žáci s počítačovou technikou běžně pracují v rámci výuky ve škole a ve většině případů i ve svém volnu. Výzkumný vzorek budou tvořit žáci 7 a 8 tříd s celkovým počtem 154 žáků.

Tuto skupinu žáků jsem si vybral, protože je obecně z vývojového hlediska riziková, ovlivnitelná, snažící se samostatně rozhodovat, což vede v některých případech k ne zcela žádoucím rozhodnutím, kdy jako hlavní důvod lze spatřovat v nedostatku životních zkušeností.

5.5 Metody výzkumu

Pro realizaci praktické části byl zvolen kvantitativní výzkumný postup, protože tato metoda pracuje s číselnými údaji, které se dají matematicky a statisticky zpracovat. Hodnoty lze vyjádřit také v procentech a výsledky z dotazníku pak budou lépe zobrazovat výsledky, které jsou cílem tohoto výzkumu a kde je jako výzkumná technika použit vlastní dotazník. Výhodou dotazníku je jeho anonymita, možnost zkoumat velký počet jedinců a přehledně výsledky zpracovat. V dotazníku budou otázky uzavřené a polouzavřené, kde mohou žáci vyjádřit svůj názor k dané problematice. Dotazník byl anonymní a koncipován tak, aby byl pro žáky co nejjednodušší, a zároveň, aby z něj plynoucí výsledky odpovídaly stanovenému cíli.

Dotazníky po dohodě s ředitelem školy byly distribuovány do jednotlivých tříd a vyplňovány žáky za mé přítomnosti, aby jim bylo možné vyjasnit případné nejasnosti či nepochopení v zadání otázek a také z důvodu zabránění nápovědy ze strany pedagogů.

Dotazník měl 12 položek rozdělených do 3 oblastí.

První část byla zaměřena na zjišťování informací o pohlaví žáka, aby bylo možné srovnávat informace získané dotazníkem rozdělením na chlapce a dívky. Druhá část se zabývala používáním internetu obecně, tj. délka času užívání internetu denně, zaregistrování na sociálních sítích, způsob užívání internetu a množství dat, které žáci na internet vkládají.

Třetí část se vztahovala na problematiku kyberšikany. Cílem bylo zjistit, kdo je oběť a kdo agresor, jakou mají žáci zkušenost s kyberšikanou a zda se umějí bránit.

5.6 Způsob zpracování dat

Z dotazníku byly vypracovány grafy, na nichž byly hodnoty znázorněny v programu Microsoft Office Excel 2007 do tabulek a grafů na dvou osách. Na hlavní ose bylo rozdělení dle odpovědi žáka a na vedlejší ose pak rozdělení odpovědí dle jejich pohlaví.

Dotazník byl vyhodnocen pomocí vybraných statistických metod, které jsou nejvhodnější pro testování stanovených hypotéz a stanoveny výzkumné otázky, z nichž byly definovány nulové a alternativní hypotézy.

Pro ověření nulových hypotéz byl použit Test dobré shody CHÍ-KVADRÁT, což je metoda matematické statistiky, která umožňuje ověřit, zda má náhodná veličina určité předem dané rozdělení pravděpodobnosti.

Vzhledem k tomu, že hladina významnosti 0,01 (1%) je příliš nízká a výsledky by mohly být zkresleny, byly porovnány vypočítané hodnoty testovacích kritérií i na hladině významnosti 0,05 (tj. 5%), aby byly výsledky potvrzeny či vyvráceny. V případě, že hodnota testovacího kritéria (χ^2) byla menší než kritická hodnota s hladinou významnosti 0,05 (tj. 5 %) a určitým stupněm volnosti, byla potvrzena nulová hypotéza. V případě, že hodnota testovacího kritéria (χ^2) byla větší než kritická hodnota s hladinou významnosti 0,05 (tj. 5 %) a určitým stupněm volnosti, tato hypotéza byla odmítnuta a přijata hypotéza alternativní.

6 VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU A ANALÝZA VÝZKUMU

6.1 Vyhodnocení dotazníku

V této kapitole představím výsledky dotazníkového šetření, kterého se zúčastnilo 154 žáků sedmých a osmých tříd na základní škole Jubilejní a odloučeného pracoviště Dlouhá 56 v Novém Jičíně. Dotazník obsahoval 12 otázek, z nichž většina byla uzavřených, pouze dvě otázky jsou polouzavřené. Dotazník byl koncipován tak, aby byl pro žáky co nejjednodušší a zároveň, aby z něj plynoucí výsledky odpovídaly stanovenému cíli.

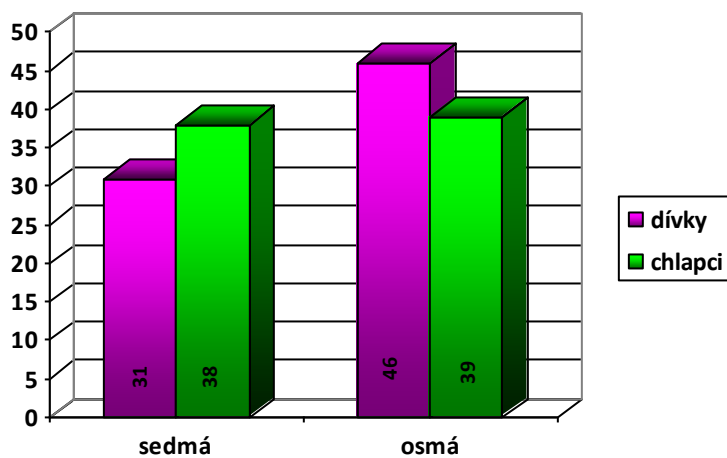
1. otázka: Jsi chlapec nebo dívka?

Tabulka 2: Pohlaví žáků a třída jimi navštěvovaná

Třída	Sedmá		Osmá	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Dívky	31	44,9 %	46	54,1 %
Chlapci	38	55,1 %	39	45,9 %
Celkem	69	100 %	85	100 %

Tabulka zobrazuje počty dívek a chlapců a také třídu navštěvovanou těmito žáky. Tato otázka nebyla sice v dotazníku uvedena, ale dotazníky lze dle tohoto kritéria rozdělit, protože byly umístěny cíleně mezi žáky sedmých a osmých tříd a prostřednictvím jejich třídních učitelů byly vyplněné dotazníky i s uvedením třídy vráceny. Vyplňování dotazníku se zúčastnilo 85 žáků osmých tříd v relativní hodnotě 55,2 % a 69 žáků sedmých tříd, což je 44,8 %. Shodně bylo dívek 77, stejně jako chlapců bylo také celkem 77. Procentuálně vyjádřeno 50 % dívek a 50 % chlapců.

Graf 3: Třída navštěvovaná respondentem

2. otázka: Kolik času strávíš na Internetu?

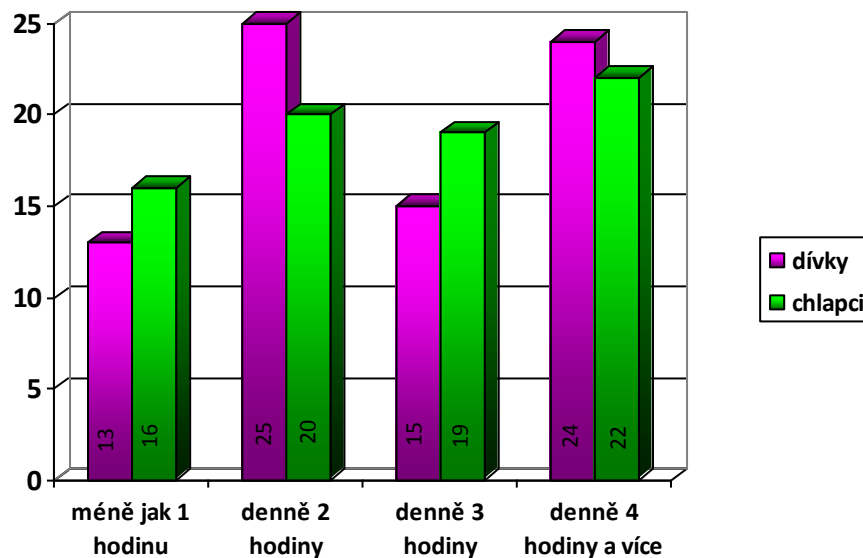
- Méně jak 1 hodinu denně   Denně 2 hodiny
 Denně 3 hodiny   Denně 4 a více hodin

Tabulka 3: Čas strávený na internetu

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Méně jak 1 hodinu denně	13	16,9 %	16	20,1 %
Denně 2 hodiny	25	32,5 %	20	26,0 %
Denně 3 hodiny	15	19,5 %	19	24,7 %
Denně 4 a více hodin	24	31,1 %	22	28,5 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Cílem této otázky bylo zjistit, jak dlouho děti věnují svůj volný čas používání internetu. Výsledky ukazují, že všichni žáci používají internet každý den. Z celkového počtu žáků užívá internet denně méně jak jednu hodinu pouze 18,83 % žáků a více jak 4 hodiny 29,87 % žáků. Při rozdělení dle pohlaví vyplynulo, že čas trávený na internetu není mezi děvčaty a chlapci moc rozdílný. Nejvíce dívek, tj. 25, tráví na internetu denně více jak 2 hodiny a 24 dívek více jak 4 hodiny denně, u chlapců je největší četnost užívání internetu u odpovědi 4 hodiny a více, více jak 2 hodiny denně tráví u počítače 20 chlapců.

Graf 4: Čas strávený na internetu

3. otázka: Jsi zaregistrován/ná na nějaké sociální síti? (např. Facebook, Twitter a další, pokud ano zaškrtni a napiš na jaké)

- Ne
- Ano.....

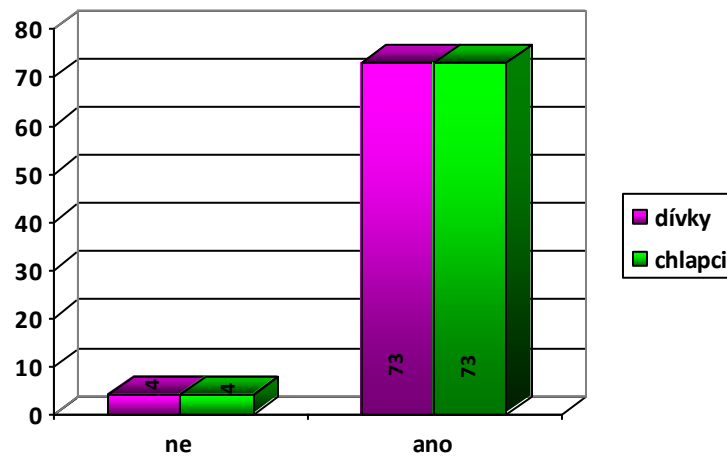
Tabulka 4: Registrace na sociální síti

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ne	4	5,2 %	4	5,2 %
Ano	73	94,8 %	73	94,8 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Touto otázkou bylo zjišťováno, zda děti používají internet a zároveň jsou zaregistrováni na sociální síti, díky které by se mohli potkat s kyberšikanou. Dle předpokladu pouze 4 dívky a 4 chlapci zaregistrováni nejsou, zbylých 73 dívek i chlapců jsou zaregistrováni minimálně na jedné sociální síti. V případě, že respondent odpověděl na otázku kladně, měl uvést i na jaké sociální síti či sítích je. Mezi nejčastější odpovědi patřil Facebook, na kterém je registrováno 72 dívek a 67 chlapců. Dále byl nejčastěji uváděn Skype, Instagram, Snapchat, Twitter a Ask. Mezi méně časté bylo uváděno ICQ, Tumblr, Lide.cz, Whats'up, We heart in, Viber a Snape a Google +. Mezi odpověďmi byly uvedeny také gmail a email, které ale nepatří mezi sociální sítě.

Z dotazníku vyplynulo, že všichni chlapci jsou zaregistrováni celkem 159x na sociálních sítích a dívky uvedly síti daleko více, jsou celkem 210x krát zaregistrovány.

Graf 5: Registrace na sociální síti

4. otázka: Co většinou děláš v čase, kdy jsi na internetu?

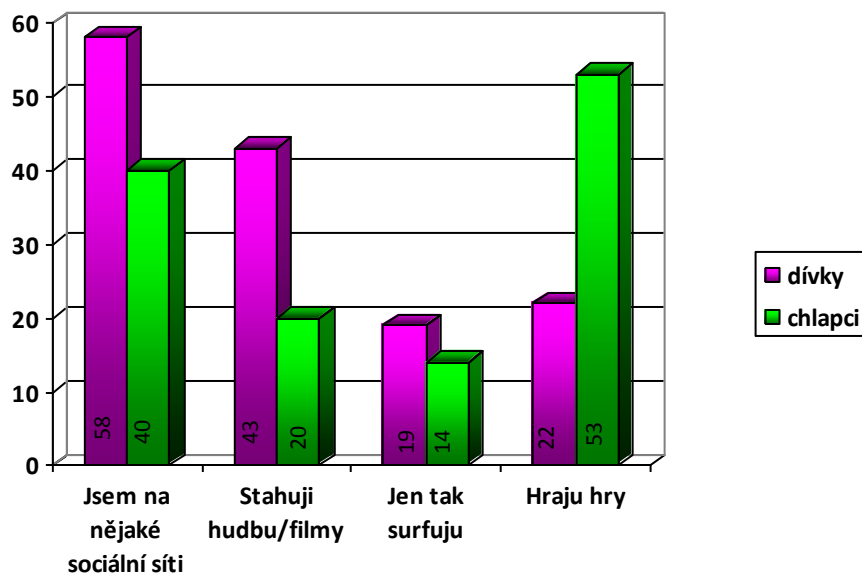
- Jsem na některé sociální síti   Stahuji hudbu/filmy
 Jen tak surfuju   Hraju hry

Tabulka 5: Způsob použití internetu

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Jsem na nějaké sociální síti	58	40,1 %	40	31,5 %
Stahuji hudbu/filmy	43	30,3 %	20	15,7 %
Jen tak surfuju	19	13,4 %	14	11 %
Hraju hry	22	15,5 %	53	41,7 %
Celkem	142	100 %	127	100 %

Touto otázkou bylo zkoumáno, co respondenti nejčastěji dělají, když jsou připojení na internetu. Žáci měli na výběr čtyři odpovědi, kdy si mohli vybrat maximálně ze dvou. Většina žáků si vybrala dvě možnosti. Z odpovědí se ukazuje, že především dívky nejčastěji používají internet k připojení na sociálních sítích. Zde se pak, při nedostatečné kontrole ze strany rodičů, dívky mohou, prostřednictvím sociálních sítí snadněji stát obětí, případně agresorem kyberšikanou. Mohou být lehce osloveny cizí osobou, která si může změnit svou identitu, může dívku lákat na schůzku, chtít po ní fotografie, vyhrožovat a podobně. U chlapců byla odpověď sociální síť ovšem také ve 40 % a také oni se mohou snadno s kyberšikanou setkat. Nejvíce však chlapci užívají internet k hraní her.

Graf 6: Způsob použití internetu

5. otázka: Stalo se ti v posledních 6 měsících to, že by tě někdo opakovaně zesměšňoval, vyhrožoval ti, urážel tě přes internet?

- Ano, alespoň jednou se mi to stalo
- Ano, stalo se mi to již dvakrát
- Stává se mi to často, bylo to více jak pětkrát
- Ne, nikdy

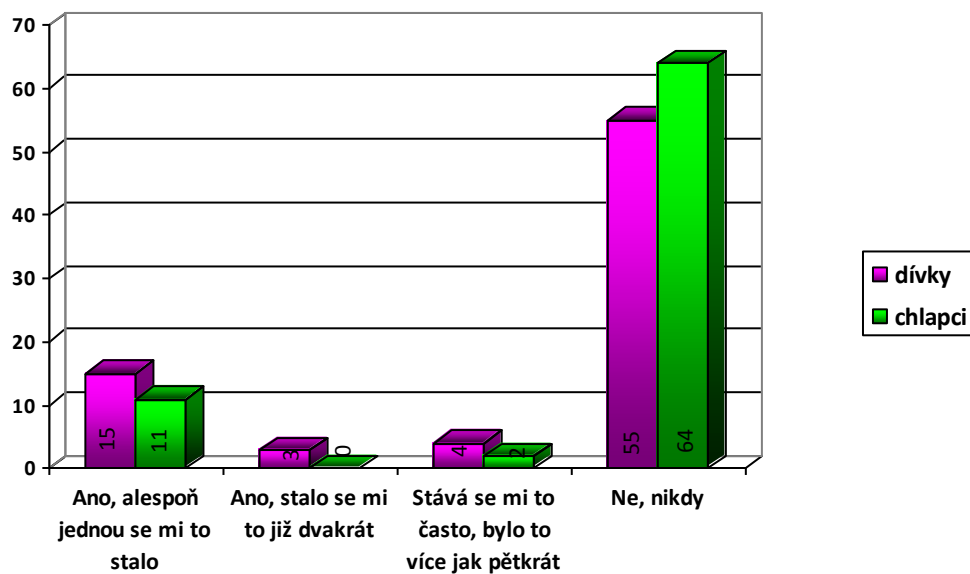
Tabulka 6: Setkání s kyberšikanou za posledních 6 měsíců

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, alespoň jednou se mi to stalo	15	19,5 %	11	14,3 %
Ano, stalo se mi to již dvakrát	3	0,4 %	0	0 %
Stává se mi to často, bylo to více jak pětkrát	4	0,5 %	2	0,2 %
Ne, nikdy	55	71,4 %	64	83,1 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Z výsledku dotazníku vyplynulo, že 71,4 % dívek a 83,1 % chlapců, což je 77,2 % z celkového počtu respondentů, se s opakovaným zesměšňováním, vyhrožováním a urážením přes internet za posledních 6 měsíců neseťkali. Ovšem ze zbylých odpovědí lze sledovat, že 22,72 % respondentů, 28,6 % dívek a 16,9 % chlapců, se minimálně jednou s kyberšikanou za posledního půl roku setkali.

Dokonce 4 dívky a 2 chlapci se s tímto problémem setkali více jak pětkrát. Aby se tyto děti nestaly obětí ani agresorem, musí dokonale fungovat prevence jak ze strany rodičů, tak i školy a učitelů.

Graf 7: Setkání s kyberšikanou za posledních 6 měsíců

6. otázka: Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo zažil, nebo je obětí kyberšikany?

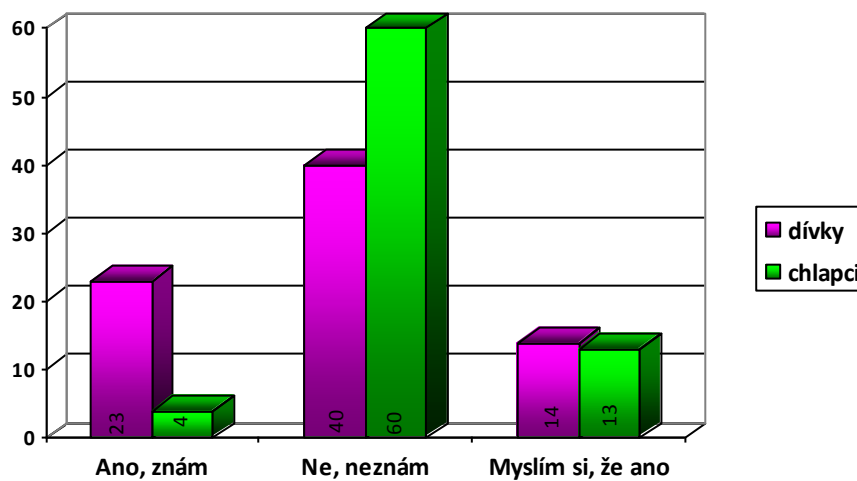
- Ano, znám
- Ne, neznám
- Myslím si, že ano

Tabulka 7: Obět' kyberšikany v okolí žáka

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, znám	23	29,9 %	4	5,2 %
Ne, neznám	40	51,9 %	60	77,9 %
Myslím si, že ano	14	18,2 %	13	16,9 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Odpověď „ne, neznám“ označilo 51,9 % dívek a 77,9 % chlapců. Je zajímavé, že u dívek je kladná odpověď celkem ve 23 odpovědích a u chlapců pouze u 4 odpovědí. Znamená to tedy, že opravdu ohroženější skupinou jsou více dívky než chlapci. To, že si pouze myslí, že zná nebo ví o někom ze svého okolí, kdo zažil, nebo je obětí kyberšikany, znamená, že 18,2 % dívek a 16,9 % chlapců přesně neumí definovat pojem kyberšikana. Kdyby totiž tento pojem dokonale znali, odpověděli by rovnou ano nebo ne.

Graf 8: Oběť kyberšikany v okolí respondenta

7. otázka: Kdyby tě někdo začal obtěžovat prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu, víš, kde hledat pomoc?

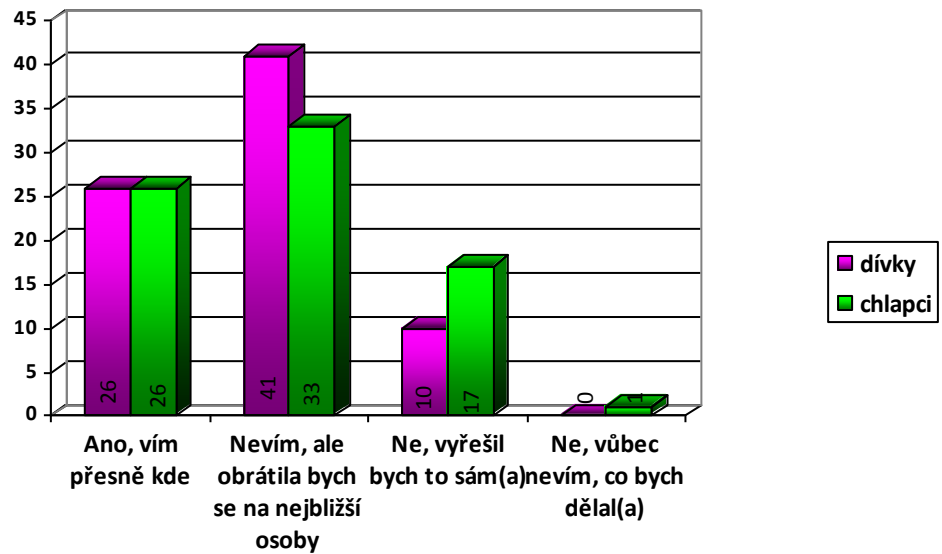
- Ano vím přesně kde
- Nevím, ale obrátil(a) bych se na nejbližší osoby (rodina, kamarádi)
- Ne, vyřešil(a) bych to sám(a)
- Ne, vůbec nevím co bych dělal(a)

Tabulka 8: Kde hledat pomoc v případě kyberšikany

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, vím přesně kde	26	33,8 %	26	33,8 %
Nevím, ale obrátil(a) bych se na nejbližší osoby	41	53,2 %	33	42,8 %
Ne, vyřešil(a) bych to sám(a)	10	13 %	17	22,1 %
Ne, vůbec nevím, co bych dělal(a)	0	0 %	1	1,3 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Z dotazníku vyplývá, že 41 dívek, tj. 53,2 %, a 33 chlapců, tj. 42,8 %, uvedlo, že neví, kde přesně mají hledat pomoc, že by se obrátili na nejbližší osoby. Při preventivních akcích například PIS Policie ČR, které se pravidelně pořádají formou přednášek a diskusí na základních školách, policisté podrobně informují žáky, kde v případě výskytu kyberšikany tuto pomoc hledat. Celkem 27 dětí by o tomto problému nikoho neinformovali a snažili by se ho vyřešit sami. Jen jeden chlapec ale netušil vůbec, co by měl v tomto případě dělat.

Graf 9: Kde hledat pomoc v případě kyberšikany

8. otázka: Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo šikanuje prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu ostatní?

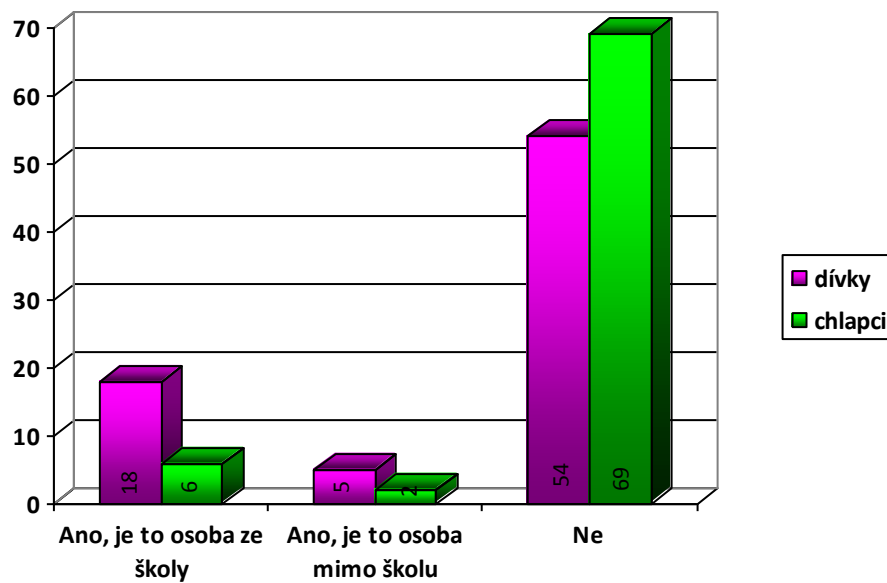
- Ano, je to osoba ze školy   Ano, je to osoba mimo školu
- Ne

Tabulka 9: Agresor v okolí respondenta

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, je to osoba ze školy	18	23,4 %	6	7,8 %
Ano, je to osoba mimo školu	5	6,5 %	2	2,6 %
Ne	54	70,1 %	69	89,6 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Výsledky zobrazují, že 70,1 % dívek a 89,6 % chlapců nezná ani neví o někom z jejich okolí, kdo šikanuje prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu ostatní. Přestože, z dřívějších otázek vyplývá, že spousta dětí, převážně dívek, se s kyberšikanou setkala, agresora zná pouze 23 dívek a 8 chlapců. Je to nejspíš také z toho důvodu, že agresor mění často svou identitu a zůstává tedy anonymní. V rozdělení, zda znají agresora spíše ze školy nebo mimo ni, uvedlo 23,4 % dívek a 7,8 % chlapců, že agresorem je osoba ze školy. U této otázky však spousta z nich nejdříve uvedla v odpovědi ano, pak tuto odpověď přeškrtnali a znovu odpověděli ne.

Graf 10: Agresor v okolí respondenta

9. otázka: Použil/la jsi někdy ty proti někomu nějaký způsob obtěžování prostřednictvím internetu nebo mobilu?

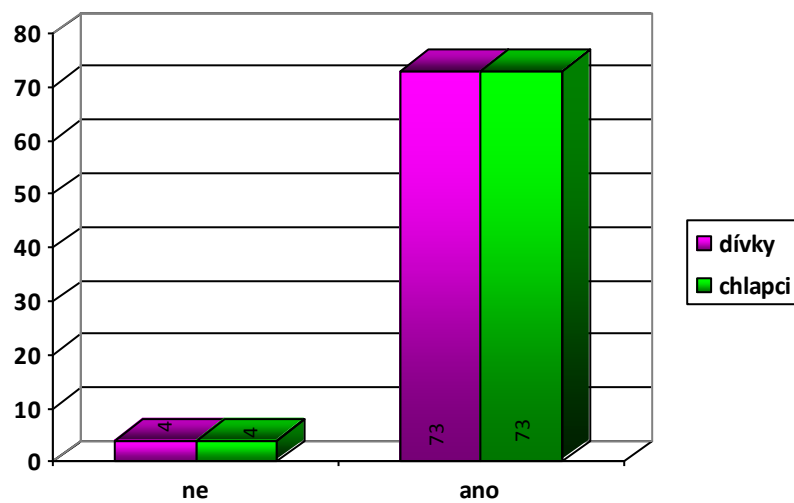
- Ano (napiš jaký).....
- Ne

Tabulka 10: Respondent jako agresor kyberšikany

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	5	6,5 %	7	9,1 %
Ne	72	93,5 %	70	90,1 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Tabulka ukazuje, že respondenti v 92,2 %, tj. 93,5 % dívek a 90,1 % chlapců, nikdy nepoužili proti nikomu žádný způsob obtěžování prostřednictvím internetu ani mobilního telefonu. Jedna dívka a dva chlapci odpověděli ano, ale způsob neuvedli. Zbylé 4 dívky uvedly jako důvod, proč tento způsob obtěžování použili: 2x pro obranu, když si někdo začal a pomlouvání na internetu. Chlapci uvedli: 2x se jednalo o spam, urážky, z důvodu nadávek druhou stranou, ho zesměšnil a domáhal se vydání věci při hře online.

Graf 11: Respondent jako agresor kyberšikany

10. otázka: Použil/la jsi nebo někdo koho znáš, některý z následujících prostředků k ublížení nebo zesměšnění někoho v poslední době?

- email
- vytvoření nelichotivých webových stránek o někom
- SMS zpráva
- tvorba hanlivého blogu o někom
- vytvoření nelichotivého videa o někom
- pomlouváním v chatroomu (např. QIP, ICQ, Skype)
- vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom
- sociální sítě (např. facebook)

Tabulka 11: Použití prostředku ke kyberšikaně

Pohlaví	Dívky	Chlapci
	Absolutní četnost	Absolutní četnost
Email	3	3
Vytvoření nelichotivých webových stránek o někom bych se na nejbližší osoby	2	1
SMS zpráva	7	12
Tvorba hanlivého blogu o někom	1	6
Vytvoření nelichotivého videa o někom	9	0
Pomlouváním v chatroomu (např. QIP, ICQ, Skype)	15	14
vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom	2	3
vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom	54	39

Výsledky ukazují, že nejvíce se děti v poslední době setkali s vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom, jako s prostředkem k ublížení nebo zesměšnění někoho. Další nejčastější odpovědí bylo pomlouvání v Chatroomu a SMS zprávy. Odpověď vytvoření nelichotivého videa o někom uvedlo 9 dívek, ale chlapci se s tímto prostředkem nesečkali ani jednou. Žáci měli na výběr osm odpovědí, kdy mohli označit pro snadnější následné vyhodnocení pouze dvě nejčastější. Většina žáků vybrala dvě možnosti.

11. otázka: Jak jsi reagoval/la na zjištění, že někdo kyberšikanuje?

- Oznámil jsem to rodičům
- Oznámil jsem to ve škole
- Řekl jsem to kamarádům
- Snažil jsem se s tím vypořádat sám
- Neřešil jsem to vůbec
- Je mi to jedno, není to můj problém
- Nikoho takového neznám

Tabulka 12: Reakce na zjištění kyberšikany

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Oznámil jsem to rodičům	19	24,7 %	2	2,6 %
Oznámil jsem to ve škole	6	7,8 %	0	0 %
Řekl jsem to kamarádům	9	11,7 %	4	5,2 %
Snažil jsem se s tím vypořádat sám	2	2,6 %	5	6,5 %
Neřešil jsem to vůbec	2	2,6 %	5	6,5 %
Je mi to jedno, není to můj problém	5	6,5 %	11	14,3 %
Nikoho takého neznám	34	44,2 %	50	64,9 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Jak již graficky zobrazují předchozí výsledky, např. u otázky č. 8, kde uvedlo 54 dívek a 69 chlapců, že žádného agresora kyberšikany neznají, tato nejčastější odpověď byla i u této otázky, ovšem pouze u 34 dívek a 50 chlapců. Zde lze také polemizovat nad pravdivostí odpovědí respondentů. Druhou nejčastější odpovědí u dívek, a to ve 24,7 %, bylo, že by se svěřili rodičům, ale u chlapců byla tato odpověď pouze 2,6 % z nich. U chlapců je další nejčastější odpověď, ve 14,3 %, je mi to jedno, není to můj problém. Ve škole by to oznámily pouze dívky, a to ve 7,8 %. Opět je odpověď „vyřešil/a bych to sám“ častější u chlapců než u dívek.

12. otázka: Kontrolují tvoji rodiče, co děláš na internetu?

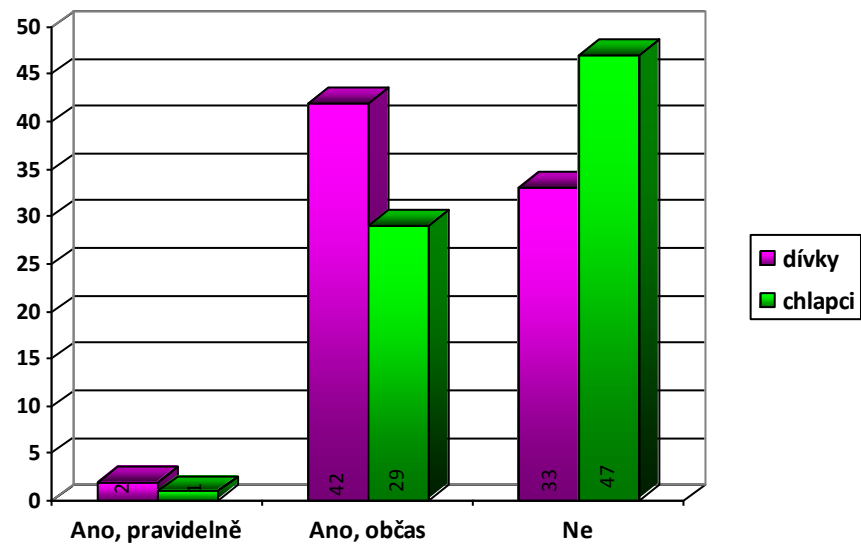
- Ano, pravidelně
- Ano, občas
- Ne

Tabulka 13: Kontrola použití internetu ze strany rodičů

Pohlaví	Dívky		Chlapci	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, pravidelně	2	2,6 %	1	1,3 %
Ano, občas	42	54,5 %	29	37,7 %
Ne	33	42,9 %	47	61 %
Celkem	77	100 %	77	100 %

Aby se u dětí předcházelo kyberšikaně, je důležitá prevence ze strany učitelů, školy, různých institucí a rodičů. Ovšem při odpovědi na tuto otázku se ukazuje, že u většiny dětí, tj. u 51,95 %, role rodičů totálně selhává. Pouze 3 děti, což je 1,94 %, rodiče pravidelně kontrolují, co na internetu dělají. Občas rodiče kontrolují dívky v 54,5 % a chlapce v 37,7 %.

Graf 12: Kontrola použití internetu ze strany rodičů

6.2 Ověření hypotéz

Po analýze dat získaných z vyplněných dotazníků je nutné ověřit platnost hypotéz, které byly určeny v této praktické části.

Kolik času tráví děti na internetu dle pohlaví?

H_{10} - Počet hodin strávených na internetu u chlapců je stejný jako u dívek.

H_{1A} – Počet hodin strávených na internetu u chlapců je vyšší než u dívek.

Závislou proměnou u hypotézy č. 1 je pohlaví žáků a nezávislou proměnou je počet hodin strávených na internetu. Při ověření byly použity tedy otázku č. 1, kde jednotliví žáci uváděli své pohlaví a č. 2, kde žáci odpovídali na otázku: Kolik času strávíš na Internetu? Pro ověření nulových hypotéz použijí TEST NEZÁVISLOSTI CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku. Nejdříve tedy bylo nutné určit nejprve nulovou a následně alternativní hypotézu.

Tabulka 14: Pozorované a očekávané četnosti k hypotéze č. 1

	Dívky	Chlapci	Celkem
Méně jak 1 hodinu denně	13 (14,5)	16 (14,5)	29
Denně 2 hodiny	25 (22,5)	20 (22,5)	45
Denně 3 hodiny	15 (17)	19 (17)	34
Denně 4 hodiny a více	24 (23)	22 (23)	46
Celkem	77	77	154

Očekávané četnosti (O) v každém poli = součin marginálních četností / celkovou četností

Dívky: $O_1 = (77 \cdot 29) / 154 = 14,5$ Chlapci: $O_5 = (77 \cdot 29) / 154 = 14,5$

$O_2 = (77 \cdot 45) / 154 = 22,5$ $O_6 = (77 \cdot 45) / 154 = 22,5$

$O_3 = (77 \cdot 34) / 154 = 17$ $O_7 = (77 \cdot 34) / 154 = 17$

$O_4 = (77 \cdot 46) / 154 = 23$ $O_8 = (77 \cdot 46) / 154 = 23$

Tabulka 15: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 1

P (pozorovaná četnost)	O (očekávaná četnost)	P-O	(P-O) ²	[(P-O) ²] / O
13	14,5	-1,5	2,25	0,155
25	22,5	2,5	6,25	0,278
15	17	-2	4	0,235
24	23	1	1	0,043
16	14,5	1,5	2,25	0,155
20	22,5	-2,5	6,25	0,278
19	17	2	4	0,235
22	23	-1	1	0,043
$\Sigma 154$	$\Sigma 154$			$\Sigma 1,422 = \chi^2$

Počet stupňů volnosti

Vzorec: $f = (r - 1) \cdot (s - 1)$ kde r je počet řádků a s počet sloupců

$$f = (4 - 1) \cdot (2 - 1) = 3$$

$$\chi^2 = 1,422$$

$$\chi^2_{0,05}(3) = 7,815$$

Pro výpočet byla zvolena hladina významnosti 0,05. Protože je kritická hodnota testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT vyšší než vypočtená hodnota testovacího kritéria χ^2 na hladině významnosti 0,05 (tj. 5 %) se stupněm volnosti 3, přijímám nulovou hypotézu a odmítám hypotézu alternativní. Výsledkem tedy je, že mezi počty hodin strávených na Internetu není mezi děvčaty a chlapci statisticky významný rozdíl.

Mají dívky a chlapci stejnou zkušenost s kyberšikanou?

H_{20} - Četnost zkušeností chlapců s kyberšikanou je stejná jako u dívek.

H_{2A} – Četnost zkušeností chlapců s kyberšikanou je vyšší než u dívek.

Závislou proměnou u hypotézy č. 2 je pohlaví žáků a nezávislou proměnou je zkušenost s kyberšikanou. Při ověření jsem použil znovu otázku č. 1, kde jednotliví žáci uváděli své pohlaví a č. 6, kde žáci odpovídali na otázku: Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo zažil, nebo je obětí kyberšikany?

Tabulka 16: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 2

	Dívky	Chlapci	Celkem
Ano, znám	23 (31,5)	40 (31,5)	63
Ne, neznám	40 (50)	60 (50)	100
Myslím si, že ano	14 (13,5)	13 (13,5)	27
Celkem	77	77	154

Dívky: $O_1 = (77 \cdot 63) / 154 = 31,5$ Chlapci: $O_4 = (77 \cdot 63) / 154 = 31,5$

$O_2 = (77 \cdot 100) / 154 = 50$ $O_5 = (77 \cdot 100) / 154 = 50$

$O_3 = (77 \cdot 27) / 154 = 13,5$ $O_6 = (77 \cdot 27) / 154 = 13,5$

Tabulka 17: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 2

P (pozorovaná četnost)	O (očekávaná četnost)	P-O	(P-O) ²	[(P-O) ²] / O
23	31,5	-8,5	72,25	2,294
40	50	10	100	2
14	13,5	0,5	0,25	0,019
40	31,5	8,5	72,25	2,294
60	50	10	100	2
13	13,5	0,5	0,25	0,019
Σ 154	Σ 154			Σ 8,626 = χ^2

Počet stupňů volnosti

Vzorec: $f = (r - 1) \cdot (s - 1)$ kde r je počet řádků a s počet sloupců

$$f = (3 - 1) \cdot (2 - 1) = 2$$

$$\chi^2 = 8,626$$

$$\chi_{0,05}^2(2) = 5,991$$

Protože je kritická hodnota testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT nižší než vypočtená hodnota testovacího kritéria χ^2 na hladině významnosti 0,05 (tj. 5 %) se stupněm volnosti 2, odmítám nulovou hypotézu a přijímám hypotézu alternativní. Výsledkem je, že četnost zkušeností chlapců s kyberšikanou je vyšší než u dívek.

Mají rodiče podíl na prevenci kyberšikany u svých dětí?

H3₀ – Míra kontroly Internetu ze strany rodičů je stejná u dívek i chlapců

H3_A – Míra kontroly Internetu ze strany rodičů je u dívek vyšší než u chlapců

Závislou proměnou u hypotézy č. 3 byla opět pohlaví žáků a nezávislou proměnou je kontrola rodičů. Při ověření jsem použil znovu otázku č. 1 a č. 12, kde žáci odpovídali na otázku: Kontrolují tvoji rodiče, co děláš na internetu?

Tabulka 18: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 3

	Dívky	Chlapci	Celkem
Ano, pravidelně	2 (1,5)	1 (1,5)	3
Ano, občas	42 (35,5)	29 (35,5)	71
Ne	33 (40)	47 (40)	80
Celkem	77	77	154

Dívky: $O_1 = (77 \cdot 3) / 154 = 1,5$

Chlapci: $O_4 = (77 \cdot 3) / 154 = 1,5$

$O_2 = (77 \cdot 71) / 154 = 35,5$

$O_5 = (77 \cdot 71) / 154 = 35,5$

$O_3 = (77 \cdot 80) / 154 = 40$

$O_6 = (77 \cdot 80) / 154 = 40$

Tabulka 19: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 3

P (pozorovaná četnost)	O (očekávaná četnost)	P-O	(P-O) ²	[(P-O) ²] / O
2	1,5	0,5	0,25	0,167
42	35,5	6,5	42,25	1,190
33	40	-7	49	1,125
1	1,5	0,5	0,25	0,167
29	35,5	6,5	42,25	1,190
47	40	7	49	1,225
Σ 154	Σ 154			Σ 5,064 = χ^2

Počet stupňů volnosti

Vzorec: $f = (r - 1) \cdot (s - 1)$ kde r je počet řádků a s počet sloupců

$$f = (3 - 1) \cdot (2 - 1) = 2$$

$$\chi^2 = 5,064$$

$$\chi^2_{0,05}(2) = 5,991$$

Protože je kritická hodnota testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT vyšší než vypočtená hodnota testovacího kritéria χ^2 na hladině významnosti 0,05 (tj. 5 %) se stupněm volnosti 2, přijímám nulovou hypotézu a odmítám hypotézu alternativní. Výsledkem tedy je skutečnost, že kontrola dětí Internetu ze strany rodičů není mezi děvčaty a chlapci statisticky významně rozdílná.

Kdo bývá nejčastěji agresor kyberšikany?

H₄₀ - Četnost případů kyberšikany žáků jejich spolužáky je stejný jako u cizích lidí

H_{4A} – Četnost případů kyberšikany žáků jejich spolužáky je vyšší než u cizích lidí.

Závislou proměnou u hypotézy č. 4 je pohlaví žáků a nezávislou proměnou je kyberšikana prostřednictvím spolužáků a cizích lidí. Při ověření jsem použil znovu otázku č. 1 a č. 8, kde žáci odpovídali na otázku: Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo šikanuje prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu ostatní?

Tabulka 20: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 4

	Dívky	Chlapci	Celkem
Ano, je to osoba ze školy	18 (12)	6 (12)	24
Ano, je to osoba mimo školu	5 (3,5)	2 (3,5)	7
Ne	54 (61,5)	69 (61,5)	123
Celkem	77	77	154

Dívky: $O_1 = (77 \cdot 24) / 154 = 12$

Chlapci: $O_4 = (77 \cdot 24) / 154 = 12$

$O_2 = (77 \cdot 7) / 154 = 3,5$

$O_5 = (77 \cdot 7) / 154 = 3,5$

$O_3 = (77 \cdot 123) / 154 = 61,5$

$O_6 = (77 \cdot 123) / 154 = 61,5$

Tabulka 21: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 4

P (pozorovaná četnost)	O (očekávaná četnost)	P-O	(P-O) ²	[(P-O) ²] / O
18	12	6	36	3,000
5	3,5	1,5	2,25	0,643
54	61,5	-7,5	56,25	0,915
6	12	6	36	3,000
2	3,5	1,5	2,25	0,643
69	61,5	7,5	56,25	0,915
Σ 154	Σ 154			Σ 9,116 = χ^2

Počet stupňů volnosti

Vzorec: $f = (r - 1) \cdot (s - 1)$ kde r je počet řádků a s počet sloupců

$$f = (3 - 1) \cdot (2 - 1) = 2$$

$$\chi^2 = 9,116$$

$$\chi_{0,05}^2(2) = 5,991$$

Protože je kritická hodnota testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT nižší než vypočtená hodnota testovacího kritéria χ^2 na hladině významnosti 0,05 (tj. 5 %) se stupněm volnosti 2, odmítám nulovou hypotézu a přijímám hypotézu alternativní. Výsledkem je, že četnost případů kyberšikany žáků jejich spolužáky je vyšší než četnost kyberšikany prostřednictvím cizích lidí.

6.3 Závěry výzkumu

V praktické části byly splněny cíle, které byly stanoveny. Výsledky dotazníkového šetření, zpracovány formou tabulek a grafů, podrobně odpověděly na otázky, jež byly stanoveny v cíli tohoto výzkumu. Nebyly porovnávány věkově rozdílné skupiny žáků, tyto byly uvedeny jen pro názornou ukázkou, ale naopak bylo vyhodnocení zaměřeno na rozdíly mezi pohlavím, tj. mezi děvčaty a chlapci. K dotazníkovému šetření byl použit dotazník s převážně uzavřenými otázkami a kvantitativní metodou sběru dat.

Součástí výzkumu bylo ověření hypotéz, které byly stanoveny v úvodu praktické části. Hypotézy byly stanoveny celkem 4 a zaměřeny na otázky, kolik času tráví děti, rozdělení na chlapce a dívky, dále na to, zda mají více zkušeností s kyberšikanou dívky či chlapci, poté na aktivní účast rodičů na prevenci kyberšikany tím, že budou svým dětem kontrolovat používání internetu. V poslední hypotéze bylo zjišťováno, zda se agresori kyberšikany skrývají více mezi žáky nebo cizími lidmi. Dvě z celkového počtu čtyř hypotéz se potvrdily a byl u nich prokázán statisticky významný rozdíl mezi odpověďmi obou zkoumaných skupin.

Z výsledků výzkumu vyplývá doporučení pro praxi, že rodiče žáků by měli více a pravidelněji kontrolovat, co jejich děti dělají na internetu a s kým prostřednictvím sociálních sítí komunikují. Školy by měly neustále pokračovat a dále rozvíjet informovanost žáků o této problematice, aby věděli na koho se obrátit v případě, že by se s kyberšikanou setkali. Metodici prevence na školách, by měli více žáky informovat o možných zneužitích a obraně na sociálních sítích. Skupina prevence v rámci Policie ČR by se měla více zaměřit na tento problém v rámci své přednáškové činnosti a děti informovat třeba i o případech, které se řeší v rámci kyberprostoru.

7 ZÁVĚR

Cílem mé diplomové práce bylo popsat problém kyberšikany jako sociálně patologického jevu včetně její prevence a povědomí o ní u žáků sedmých a osmých tříd na základní škole v Novém Jičíně.

Fenoménem dnešní doby je Internet, který je všudypřítomný, nabízí mnoho užitečného, ale i hodně nástrah pro jeho uživatele. Kyberšikana se s rozvojem informačních technologií rozmáhá a je třeba proti ní účinně bojovat, nejvíce formou prevence, která začíná již v útlém věku, kdy největší díl zodpovědnosti mají rodiče, poté škola. V mé práci jsem se nejdříve zaměřil na obecný pojem šikany a následně na samotnou kyberšikanu. Další pozornost mé práce směřovala převážně k prevenci, jejímu rozdělení a způsobu její uvedení do praxe. V rámci diplomové práce byl vytvořen dotazník pro žáky základních škol, kdy ze získaných dat byly zodpovězeny výzkumné otázky na dané téma. Povědomí o kyberšikaně je všeobecně dané, ale při určitém zkoumání této problematiky jsem zjistil, že žáci o problému ví, ale většinou pouze v rámci obecných informací. Internet však již v tomto věku využívají nejen při studiu, ale také při trávení svého volného času. Největší díl prevence by měli převzít rodiče těchto dětí, kteří by měli mít přehled o tom, k čemu jejich děti používají internet. Součástí jejich každodenního života jsou sociální sítě, kdy děti se svými kamarády takto běžně komunikují. Jenže děti někdy nekomunikují jenom s nimi, ale i pro ně s cizími lidmi a zde pak vzniká velký prostor pro zneužití. Bohužel rodiče si často myslí, že vše za ně vyřeší škola. Dnes je možné ve třídě někoho nahrát na video a ihned to tzv. dát na síť a žáci si mnohdy neuvědomují, jaké důsledky může jejich počínání mít jak pro zesměšněného žáka, tak pro autora videa.

Z dotazníku vyplynulo, že spousta dětí tráví svůj volný čas na internetu prostřednictvím sociálních sítí, s kyberšikanou se často setkávají, a to buď přímo na sobě, nebo ve svém okolí. Rodiče velmi málo kontrolují své děti při používání Internetu a tím selhává zčásti prevence rodičů v oblasti kyberšikany.

8 SEZNAM LITERATURY

- 1) ČERNÁ, A., L. DĚDKOVÁ, H. MACHÁČKOVÁ, A. ŠEVČÍKOVÁ A D. ŠMAHEL, 2013. *Kyberšikana průvodce novým fenoménem*. PRAHA: Grada, ISBN 978-80-247-4577-0
- 2) HENDL, J., *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metalýza dat*. Portál Praha, 2006. ISBN 80-7367-123-9, s. 22
- 3) HULANOVÁ, Lenka. 2012. *Internetová kriminalita páchaná na dětech: psychologie internetové oběti, pachatele a kriminality*. 1. vyd. Praha: Triton, s. 217 ISBN 978-807-3875-459.
- 4) CHRÁSKA, M., *Metody pedagogického výzkumu*, Grada Praha, 2007. ISBN: 978-80-247-1369-74
- 5) KREJČÍ, V. 2010. *Kyberšikana. Kybernetická šikana*. Olomouc.s 56-57, ISBN 978-80-254-7791-5
- 6) PROCHÁZKA, R. a spol. 2014. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada. s. 123, ISBN 978-80-247-4451-3
- 7) ŘÍČAN, Pavel a Pavlína JANOŠOVÁ. 2010. *Jak na šikanu*. Vyd. 1. Praha: Grada. 155 s. Pro rodiče. ISBN 978-802-4729-916.
- 8) ŠEVČÍKOVÁ, A. a kolektiv. 2014. *Děti a dospívající online – vybraná rizika používání internetu*. Praha: Grada. S. 184, ISBN 978-80-247-5010-1
- 9) SZOTKOWSKI, René a Kamil KOPECKÝ. 2013 *Nebezpečí internetové komunikace IV*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc, s 141-145. ISBN 978-80-244-3911-2
- 10) ŠRÁMEK, Roman. *Preventivní činnost Policie České republiky*. Bakalářská práce, Olomouc 2012

Internetové zdroje

- 15) Bezpečný internet.cz. *O projektu*. www.bezpecnyinternet.cz. [online]. ©2015 [cit. 26.3.2015] dostupné <http://www.bezpecnyinternet.cz/o-projektu/default.aspx>
- 16) Cost action IS0801. *Doporučení k prevenci kyberšikany ve školním prostředí: přehled a rady*. www.COST-2012cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredi_prehled_a_rady.pdf. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.google.cz/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=6&ved=0CEIQFjAF&url=http%3A%2F%2Fwww.cyberpsychology.eu%2Fteam%2Fstorage%2FCOST-2012-cyberbullying-Doporuceni_k_preveni_kybersikany_ve_skolnim_prostredi_prehled_a_rady.pdf&ei=fccWVZniFejnywPoq4GIDw&usg=AFQjCNEVMSUWHtMvts-UIDKYKS2NZW0gLQ&bvm=bv.89381419,d.bGQ
- 17) E-bezpečí. *S kyberšikanou má zkušenost více jak 51 % dětí*. www.e-bezpeci.cz. [online]. ©2015 [cit. 28.3.2015] dostupné <http://www.e-bezpeci.cz/index.php/veda-a-vyzkum/700-s-kybersikanou-ma-zkusenost-vice-jak-51-procent-deti>
- 18) E-bezpečí. *Výzkum rizikového chování českých dětí v prostředí internetu 2014*. www.e-bezpeci.cz. [online]. ©2015 [cit. 28.3.2015] dostupné [bezpecny_internet2014.cz_prezentace_socialni_site.pdf](http://www.e-bezpeci.cz/veda-a-vyzkum/700-s-kybersikanou-ma-zkusenost-vice-jak-51-procent-deti)
- 19) Linka bezpečí. *O projektu*. www.pomoc-online.cz [online]. ©2015 [cit. 28.3.2015] dostupné <http://www.pomoc-online.cz/o-projektu/o-projektu>
- 20) Kyberšikana. *O kyberšikaně*. www.kyber-sikana.eu. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.kyber-sikana.eu/o-kybersikane/>
- 21) Novojičínský deník.cz. *Komiks studentů o kyberšikaně sklízí velký úspěch. Podívejte se!*. www.novojicinsky.denik.cz [online]. ©2015 [cit. 20.3.2015] dostupné http://novojicinsky.denik.cz/zpravy_region/komiks-studentu-o-kybesikane-sklizi-velky-uspech-podivejte-se-20120906.html

- 22) Policie ČR. *Šikana: Rodiče pozor! Šikana mezi dětmi je skryté nebezpečí!* www.policie.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>
- 23) Pražské centrum primární prevence. *Agrese a šikana.* www.prevence-praha.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana>
- 24) Pražské centrum primární prevence. *Agrese a šikana – osobnost oběti.* www.prevence-praha.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.prevence-praha.cz/agrese-a-sikana?start=4>
- 25) Prevence kyberšikany. *Právní kvalifikace projevů kyberšikany,* www.kybersikana.eu. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.kybersikana.eu/2011/02/pravni-kvalifikace-projevu-kybersikany.html>
- 26) Prevence kyberšikany. *Kyberšikana a šikana – rozdíly.* [online]. ©2015 [cit. 28.2.2015] Dostupné <http://www.kybersikana.eu/search/label/Co%20je%20to%20kyber%C5%A1ikana%3F>
- 27) Proti šikaně. *Šikana a kyberšikana.* www.proti-sikane.saferinternet.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://proti-sikane.saferinternet.cz/sikana-a-kybersikana>
- 28) S@ferinternet.cz Jak zvládnout kyberšikanu. *Kyberšikana – jak ji zvládnout.* Národní centrum bezpečnějšího internetu, Pavel Vichtera 2005-2009. www.4zszdar.cz [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné www.4zszdar.cz/projekt/storage/File/kybesikana.pdf
- 29) S@ferinternet.cz. *O nás.* www.saferinternet.cz. [online]. ©2015 [cit. 26.3.2015] dostupné <http://www.saferinternet.cz/o-nas/10-o-nas.html>
- 30) Vyléčit.cz – magazín o zdraví. *Šikana – jak se projevuje a druhy šikany.* www.vylecit.cz [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné <http://www.vylecit.cz/1310/sikana-jak-se-projevuje-a-druhy-sikany/>

31) Záchranný kruh. *Co je šikana?* www.zachranny-kruh.cz. [online]. ©2013 [cit. 23.1.2013]. Dostupné http://www.zachranny-kruh.cz/rizikove_chovani/co_je_to_sikana.html

9 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: Fotokomiks o kyberšikaně	35
Obrázek 2: Sociální sítě v povědomí českých dětí	43
Obrázek 3: Účty na sociálních sítích	43

10 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Rozdíl mezi kyberšikanou a šikanou	18
Tabulka 2: Pohlaví žáků a třída jimi navštěvovaná	49
Tabulka 3: Čas strávený na internetu.....	50
Tabulka 4: Registrace na sociální síti	52
Tabulka 5: Způsob použití internetu	53
Tabulka 6: Setkání s kyberšikanou za posledních 6 měsíců	55
Tabulka 7: Oběť kyberšikany v okolí žáka.....	57
Tabulka 8: Kde hledat pomoc v případě kyberšikany	59
Tabulka 9: Agresor v okolí respondenta.....	60
Tabulka 10: Respondent jako agresor kyberšikany	62
Tabulka 11: Použití prostředku ke kyberšikaně.....	64
Tabulka 12: Reakce na zjištění kyberšikany.....	66
Tabulka 13: Kontrola použití internetu ze strany rodičů	67
Tabulka 14: Pozorované a očekávané četnosti k hypotéze č. 1	69
Tabulka 15: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 1.....	70
Tabulka 16: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 2	71
Tabulka 17: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 2.....	72
Tabulka 18: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 3	73
Tabulka 19: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2 pro hypotézu č. 3.....	74
Tabulka 20: Pozorované a očekávané četnosti pro hypotézu č. 4	75

Tabulka 21: Výpočet testovaného kritéria CHÍ-KVADRÁT pro kontingenční tabulku 4x2
pro hypotézu č. 4..... 76

11 SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Porovnání počtu spáchaných skutků v letech 2011 - 2014	41
Graf 2: Trestné činy spáchané internetem a ostatními počítačovými sítěmi	42
Graf 3: Třída navštěvovaná respondentem	50
Graf 4: Čas strávený na internetu	51
Graf 5: Registrace na sociální síti	53
Graf 6: Způsob použití internetu.....	54
Graf 7: Setkání s kyberšikanou za posledních 6 měsíců.....	56
Graf 8: Oběť kyberšikany v okolí respondenta.....	58
Graf 9: Kde hledat pomoc v případě kyberšikany	60
Graf 10: Agresor v okolí respondenta.....	61
Graf 11: Respondent jako agresor kyberšikany	63
Graf 12: Kontrola použití internetu ze strany rodičů	68

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha 1: Dotazník	88
Příloha 2: Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát	91

Příloha 1: Dotazník

DOTAZNÍK

Otázky zaměřené na kybešikanu

Dobrý den milí žáci,

tímto bych Vás poprosil o vyplnění níže uvedených otázek. Veškerá získaná data jsou anonymní. Otázky vypracujte **samostatně** a odpovídejte **pravdivě**.

Předem děkuji za Vaši ochotu.

1. Jsi dívka nebo chlapec? (zaškrtni)

- Chlapec
- Dívka

2. Kolik času strávíš na Internetu? (zaškrtni)

- Méně jak 1 hodinu denně
- Denně 2 hodiny
- Denně 3 hodiny
- Denně 4 a více hodin

3. Jsi zaregistrován/ná na nějaké sociální síti? (např. Facebook, Twitter a další, pokud ano zaškrtni a napiš na jaké)

- Ne
- Ano.....

4. Co většinou děláš v čase, kdy jsi na internetu? (můžeš zaškrtnout max. dvě možnosti)

- Jsem na některé sociální síti
- Stahuji hudbu/filmy
- Jen tak surfuju
- Hraju hry

5. Stalo se ti v posledních 6 měsících to, že by tě někdo opakovaně zesměšňoval, vyhrožoval ti, urážel tě přes internet? (zaškrtni)

- Ano, alespoň jednou se mi to stalo
- Ano, stalo se mi to již dvakrát
- Stává se mi to často, bylo to více jak pětkrát
- Ne, nikdy

6. Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo zažil, nebo je obětí kyberšikany? (zaškrtni)

- Ano, znám
- Ne, neznám
- Myslím si, že ano

7. Kdyby tě někdo začal obtěžovat prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu, víš, kde hledat pomoc? (zaškrtni)

- Ano vím přesně kde
- Nevím, ale obrátil(a) bych se na nejbližší osoby (rodina, kamarádi)
- Ne, vyřešil(a) bych to sám(a)
- Ne, vůbec nevím co bych dělal(a)

8. Znáš nebo víš o někom z tvého okolí, kdo šikaneje prostřednictvím internetu nebo mobilního telefonu ostatní? (zaškrtni)

- Ano, je to osoba ze školy
- Ano, je to osoba mimo školu
- Ne

9. Použil/la jsi někdy ty proti někomu nějaký způsob obtěžování prostřednictvím internetu nebo mobilu? (zaškrtni)

- Ano (napiš jaký).....
- Ne

10. Použil/la jsi nebo někdo koho znáš, některý z následujících prostředků k ublížení nebo zesměšnění někoho v poslední době? (můžeš označit max. dvě odpovědi)

- email
- vytvoření nelichotivých webových stránek o někom
- SMS zpráva
- tvorba hanlivého blogu o někom
- vytvoření nelichotivého videa o někom
- pomlouváním v chatroomu (např. QIP, ICQ, Skype)
- vytvořením zesměšňující počítačové hry o někom
- sociální sítě (např. facebook)

11. Jak jsi reagoval/la na zjištění, že někdo kyberšikanuje? (zaškrtni)

- Oznámil jsem to rodičům
- Oznámil jsem to ve škole
- Řekl jsem to kamarádům
- Snažil jsem se s tím vypořádat sám
- Neřešil jsem to vůbec
- Je mi to jedno, není to můj problém
- Nikoho takového neznám

12. Kontrolují tvoji rodiče, co děláš na internetu? (zaškrtni)

- Ano, pravidelně
- Ano, občas
- Ne

Děkuji za vyplnění

e-mail: roman.sramek@centrum.cz

Bc. Roman Šrámek
Fakulta humanitních studií
Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Příloha 2: Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát

Kritické hodnoty testového kritéria chí-kvadrát

Stupně volnosti	Hladina významnosti	
	0,05	0,01
1	3,841	6,635
2	5,991	9,21
3	7,815	11,341
4	9,483	13,277
5	11,070	15,086
6	12,592	16,812
7	14,067	18,475
8	15,507	20,09
9	16,919	21,666
10	18,307	23,209
11	19,675	24,725
12	21,026	26,217
13	22,362	27,688
14	23,685	29,141
15	24,996	30,578
16	26,296	32
17	27,587	33,409
18	28,868	34,805
19	30,144	36,191
20	31,410	37,566